Poštni urad Celovec 2 — Verlagspostamt Klagenfurt 2 Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt Posamezni izvod 1,30 šil., mesečna naročnina 5 šilingov P. b. b.

SLOVENSKI vestnik

Letnik XX. Celovec, petek, 10. september 1965 Štev. 37 (1215)

Samo na Koroškem za več kot pol milijarde šilingov škode so povzročile strašne poplave in neurja prejšnjega tedna

Na posebni seji koroške deželne vlade v ponedeljek in na izrednem zasedanju ministrskega sveta v torek so razpravljali o razsežnosti in posledicah strašnih poplav, ki so prejšnji teden prizadele velike predele Avstrije, zlasti pa na Koroškem in Tirolskem. Sprejeli so vrsto nujnih ukrepov za prvo pomoč prizadetim krajem ter uvedli široko zasnovano akcijo za popravo ogromne škode, ki jo samo na Koroškem cenijo na več kot pol milijarde šilingov, v približno enaki višini pa tudi na Vzhodnem Tirolskem. Obširno poročilo o divjanju narave objavljamo na 4. strani današnje številke.

Posebno močno so poplave prizadele važne prometne zveze, tako da so številni kraji in cele doline začasno odrezane od ostalega sveta ali pa dostopne le po zasilnih zvezah in velikih obvozih. Številni važni mostovi so bili porušeni, drugi pa močno poškodovani in za dalj časa onesposobljeni za vsak promet; prav tako so bili uničeni veliki odseki cestišč in železniških tirov. Ogromna škoda je nastala na kmetijskih zemljiščih, močno prizadeti so številni obrtni in drugi obrati; mnoge vasi so bile povsem poplavljene in je bila povzročena nepregledna škoda tudi na stanovanjskih in drugih poslopjih.

Obširni predeli naše dežele nudijo v teh dneh sliko strašnega opustošenja in nešteti sodeželani so zgubili vse svoje imetje. Ogromno škodo, katere obseg se da trenutno le približno oceniti, bo v celoti mogoče popraviti šele tekom let. Za prvo pomoč pa je koroška deželna vlada naslovila na vse prebivalstvo dežele, na posameznike in ustanove poziv, naj vsak po svojih možnostih pomaga. Prispevki se lahko plačajo pri vseh občinah, okrajnih glavarstvih in pri deželnem hipotečnem zavodu na konto štev. 15.010 — „Kärntner Nothilfswerk".

Katastrofa, ki je prizadela našo deželo, je izredna — zato je potrebna tudi izredna pomoč!

Ob začetku šolskega leta

Prihodnji teden se bo na koroških ljudskih in glavnih šolah spet začelo novo šolsko leto. Posebno staršem na dvojezičnem ozemlju dežele se s tem postavlja znova velika in odgovorna dolžnost: poskrbeti morajo, da bodo njihovi otroci deležni pouka v obeh deželnih jezikih — v materinem jeziku in v jeziku naroda-soseda — kakor je to zagotovljeno z manjšinskim šolskim zakonom, kateri pa predpisuje v ta namen posebno prijavo.

● *O pomenu in važnosti znanja več jezikov ni treba posebej govoriti; to je splošno znano in se v današnjem svetu tudi čedalje bolj uveljavlja v praksi. Še posebno važno pa je, da obvladamo jezik svojega soseda, s katerim nam je usojeno živeti na skupni zemlji. Južna Koroška je skupna domovina slovensko in nemško govorečih deželanov, ki pa bodo v miru in slogi živeli le tedaj, če se bodo med seboj razumeli in spoštovali.*

● *Pri uresničevanju tega sožitja tudi šola lahko odigra zelo važno vlogo, seveda le tedaj, če otroke vzgaja v duhu strpnosti in sporazumevanja. Glavno sredstvo sporazumevanja je jezik; na našem ozemlju torej jezika obeh tukaj živečih narodnostnih skupin. Zato je dolžnost šole, da vzgaja šolsko mladino v obeh deželnih jezikih, dolžnost staršev pa, da svoje otroke zanesljivo in pravočasno prijavijo k dvojezičnemu pouku.*

● *Znano je, da je največja dragocenost vsakega človeka njegov materni jezik. Vsak zavedni član slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem ima torej sveto dolžnost, da zagotovi svojemu otroku znanje slovenščine. Prvi pogoj za to pa je, da bomo svoje otroke prijavili k dvojezičnemu pouku, kakor to zahteva šolski zakon.*

Na podlagi tega zakona je treba prijave izvesti za vse tiste otroke, ki vstopijo v prvi razred ljudske ali glavne šole; za otroke višjih razredov, ki doslej niso bili prijavljeni, pa je prijava prav tako možna na vseh šolskih stopnjah, medtem ko otrok, ki so bili že prijavljeni, ni treba na novo prijavljati, ker velja enkratna prijava za vso šolsko dobo. Prijave se morajo napraviti ustno ali pismeno na vodstvo šole, in sicer v roku 10 dni po začetku šolskega leta.

Prijavimo otroke k dvojezičnemu pouku, s tem jim bomo zagotovili boljše pogoje za življenje!

Velike poplave in neurja tudi drugod

Narasle vode Drave, ki so prejšnji teden povzročile velike poplave na Koroškem, so nadaljevale svojo pot proti jugovzhodu in tudi drugod nevarno ogrožale obširna področja. Najprej so bili prizadeti obdravski kraji na južnem Štajerskem, zlasti Maribor in Ptuj ter okoliške vasi. Povsod je prišlo do velikih poplav ter ogromne škode tako na poslopjih kakor tudi na kmetijskih zemljiščih. V Mariboru je bila ogrožena tudi tekstilna tovarna, v Ptuju je bilo pod vodo več ulic. Samo v ptujski občini cenijo nastalo škodo na 2,5 do 3 milijarde dinarjev. Močno prizadeti pa so tudi številni drugi kraji v Sloveniji in Hrvatski.

Prejšnji teden je doživela strašno katastrofo tudi Italija. Dolgotrajno deževje je povzročilo velike poplave, na obširnih področjih je bil prekinjen celotni promet, v nevarnosti so bila tudi predmestja Rima. Med poplavami je zgubilo življenje okoli 60 ljudi, kakih 30 pa jih še pogrešajo, medtem ko materialna škoda gre v stotine milijard lir. Zaradi poplav v srednji in severni Italiji so morali tudi železniški promet na liniji Rim-Dunaj preusmeriti preko Trsta in Jesenic, na mnogih drugih progah pa bo zveza šele polagoma spet vzpostavljena.

Medtem ko se je vreme v Italiji in Avstriji spet nekoliko pomirilo, pa je prišlo do silnih nalivov v Angliji, kjer so bile prekinjene številne prometne in telefonske zveze; prizadet je bil tudi London.

Deželni glavar Sima

na uradni okisk v Trst

Po nedavnem obisku v Sloveniji bo deželni glavar Hans Sima prihodnji teden v spremstvu drugih predstavnikov Koroške uradno obiskal novo avtonomno deželo Furlanijo-Julijsko krajino. Med obiskom, ki je določen za ponedeljek in torek, bo imela koroška delegacija v Trstu s predstavniki avtonomne dežele razgovore, na katerih bodo obravnavali razna vprašanja glede odnosov in sodelovanja med obema sosednima deželama.

Doslej je imela Koroška tesne stike le z Vidmom, v bodoče pa se bo sodelovanje razširilo na celotno deželo Furlanijo-Julijsko krajino, tako da bosta v ta okvir vključena tudi Trst in Gorica.

Kašmir - novo vojno žarišče

Komaj je prišlo v Dominikanski republiki do neke vrste pomiritve in medtem ko se vojna v Vietnamu še nadaljuje, je nastalo v Aziji novo vojno žarišče — Kašmir. V zadnjih dneh sta se namreč Indija in Pakistan znašla v pravi vojni, ki je sicer nihče ni napovedal, njena razsežnost pa daleč presega meje navadnega obmejnega spopada.

Kašmir, obmejno področje med Afganistanom, Indijo, Kitajsko in Pakistanom, pravzaprav že od leta 1947 zaposluje mednarodno javnost. Takrat so pakistanske čete vkorakale v deželo, vlada pa je zaprosila Indijo za pomoč. Spor je prišel pred Združene narode in leta 1949 je bilo doseženo premirje, ki pa se je v minulih letih večkrat izkazalo kot umetna tvorba in za nobeno prizadeto stran zadovoljiva rešitev. Od časa do časa so se pojavili novi spori, sledila so nova pogajanja, dokler zadeva ni „dozorela" tako daleč, da je zdaj prišlo med Indijo in Pakistanom do prave vojne.

Varnostni svet se je s kašmirskim vprašanjem bavil na posebni seji in soglasno sprejel resolucijo, s katero poziva Indijo in Pakistan, naj ustavita sovražnosti, spoštujeta črto premirja v Kašmiru in umakneta svoje čete. Podoben poziv je naslovil na obe državi tudi generalni sekretar OZN U Tant.

Kljub vsem pozivom pa se vojna nadaljuje in tako je postal Kašmir nov dokaz nesposobnosti velikih sil pri reševanju odprtih povojnih problemov; hkrati pa novo nevarno žarišče, ki se lahko razširi v veliko vojno.

Bolniško zavarovanje za vse

Minuli teden je ministrstvo za socialno skrbstvo pristojnim organom in ustanovam poslalo v študij osnutek zakona o bolniškem zavarovanju obrtnikov in njihovih družin. S tem osnutkom se v naši državi pričenja sklepati krog zakonov, ki zagotavljajo socialno varnost prebivalstva vseh poklicnih skupin. Za zakoni o nezgodnem zavarovanju ter o bolniškem brezposelnem in starostnem zavarovanju delavcev in nameščencev, za zakoni o otroških in družinskih dokladah ter za zakoni o starostnem zavarovanju kmetov in obrtnikov, bo stopil 1. oktobra v veljavo zakon o bolniškem zavarovanju kmetov in njihovih družin, njemu pa naj bi po osnutku socialnega ministrstva sledil kot zadnji v tem krogu še zakon o bolniškem zavarovanju obrtnikov in njihovih družin.

Na tem mestu se ne bomo spuščali v zgodovino razvoja bolniškega zavarovanja obrtnikov, ki korenini že v zakonu o obrtništvu iz leta 1859, tukaj zadostuje, da ugotovimo, da dosedanja tozadevna zakonodaja obrtnikom in njihovim družinam ni zagotovila socialnih pogojev, kakor jih zaslužijo v duhu enakopravnosti državljanov, ki jo jamči ustava. Osnutek zakona, ki o njem razpravlja javnost, ima dosego te enakosti v socialnih pogojih za svoj cilj.

Po pričujočem osnutku bo zakon bolniško zavaroval lastnike vseh podjetij, ki pripadajo zbornici obrtnega gospodarstva, in njihove družine ter jim prinesel večje ugodnosti, kot jih jim sedaj nudi zavarovalnica za mojstre. Sedaj morajo pri tej zavarovalnici na Dunaju mojstri plačevati zase mesečne prispevke v višini 50 do 227 šilingov, če pa so poročeni, pa v višini 87,50 do 397 šilingov. Tudi za vsakega zavarovanega otroka je treba plačati poseben prispevek. V bodoče naj bi te razlike odpadle. Osnutek predvideva mesečne prispevke v višini 36 do 216 šilingov, vseeno, koliko družinskih članov bo z zavarovanjem zajeto. Tako bo n. pr. oženjen obrtnik z enim otrokom, ki ima mesečni dohodek 3500 šilingov, plačal 210 šilingov mesečnega prispevka, medtem ko sedaj plača 372 šilingov. Znesek 210 šilingov pa bo moral pri istem dohodku plačati tudi neoženjeni obrtnik ali pa obrtnik, ki ima pet in več otrok.

Ta zakon bi po osnutku prihodnje leto zajel okoli 350.000 prebivalcev, med njimi tudi 92.000 penzioniranih obrtnikov. Blagajna tega bolniškega zavarovanja bi pod gornjimi pogoji v drugem polletju prihodnjega leta nabrala okoli 210 milijonov šilingov prispevkov, medtem ko bi na storitvah izplačala okoli 205 milijonov šilingov. Ker pa hoče osnutek v bolniško zavarovanje vključiti tudi penzioniste obrtnega gospodarstva, ki bi na prispevkih plačevali znatno manj — le 1 do 1,6 % svoje penzije — medtem ko bi jim zavarovalnica nudila enake storitve kot ostalim zavarovanim, je pričakovati, da bi imela v drugem polletju 1966 okoli 90 milijonov šilingov primanjkljaja, leta 1967 pa 200 milijonov šilingov. Kritje tega primanjkljaja bi po osnutku delno prevzela država, delno pa bi ga dala višja prenakazila iz dohodkov obrtnega davka za namene bolniškega zavarovanja.

Ob enakih prispevkih zagotavlja osnutek zakona tudi enake storitve zavarovalnice za vse zavarovane. Odgovarjajoče drugim povprečjem, bi tudi po tem zakonu odpadlo na zavarovanega okoli 1400 šilingov letnih storitev.

Pomoč LR Kitajske

ŽRTVAM POPLAV V AVSTRIJI

Ob strašni katastrofi, ki je prizadela obširne predele Avstrije, so tudi mnoge druge države izrazile solidarnost ter obljubile pomoč žrtvam poplav.

Med temi državami je tudi LR Kitajska in kitajski Rdeči križ je sporočil, da bo za popravo škode, ki so jo poplave povzročile v Avstriji, prispeval 500.000 šilingov.

Gradbena hranilnica „Wüstenrot“

dodelila 859 milijonov šilingov

Gradbena hranilnica Wüstenrot je pred kratkim objavila jesenski obseg svojih dodelitev na podlagi pogodb za gradbeno varčevanje. S to dodelitvijo bo realiziranih nadaljnjih 4147 pogodb v skupni vrednosti 512 milijonov šilingov. S tem je letos za 7184 pogodb dodelila 858,6 milijona šilingov. To je doslej največji letni znesek, ki ga je ta gradbena hranilnica v 40 letih svojega obstoja dodelila.

V prvem polletju 1965 je hranilnica sklenila 11.441 novih pogodb za gradbeno varčevanje v vrednosti 1561 milijonov šilingov. V lanskem prvem polletju je sklenila le 9367 pogodb v vrednosti 1236 milijonov šilingov.

Z „ZELENEGA POTOVANJA“ PO KOROŠKEM:

Pospeševanje kmetijstva je v korist skupnosti

Pospeševanje kmetijstva v industrijski družbi je neobhodna nujnost in prihaja v korist vsem slojem prebivalstva enako, kot je eden najodločilnejših činiteljev za gospodarsko trdnost in napredek ne le kmetijstva, marveč celokupnega gospodarstva. Skrb za zagotovitev prehrane prebivalstva in ustvarjanje njenih viškov za izvoz je prvenstvena skrb vsake države, kajti prehrana iz lastnih virov jo pride cenejše, kot pa njen uvoz. To stališče je znova potrdilo „zeleno potovanje“, ki sta ga za koroške novinarje v ponedeljek priredila agrarni referat koroške deželne vlade in kmetijska zbornica v spremstvu deželnega svetnika Bacherja in prezidenta Gruberja ter vodilnih uradnikov obeh uradov v Labotsko dolino in v Podjuno.

Taisti dan so tudi zvezno ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo ter deželne vlade in kmetijske zbornice priredile podobna potovanja po ostalih zveznih deželah z namenom, da preko novinarjev na neposrednih primerih informirajo široko javnost o položaju kmetijstva in o glavnih težiščih njegovega pospeševanja v okviru „zelenega načrta“ v zadnjih petih letih. Koroški novinarji smo prakso tega pospeševanja spoznali na primeru preusmeritve skupnosti gorsko kmečkega območja Kienberg na vzhodni strani Svinje planine, na primeru komasacije zemljišč v St. Mareinu v Labotski dolini ter na gradnji tovornih poti v območju Pöllinga v Labotski dolini in v območju Obirske in Šajde. Gradnja tovornih potov in združitev kmetov v preusmeritvene skupnosti sta osnovna predpogoja za učinkovito pospeševanje razvoja kmetijske proizvodnje v gorskem svetu, medtem ko je v ravnini zložitev zemljišč tak predpogoj.

Pospeševanje kmetijstva v okviru zelenega načrta sproži verižno reakcijo za razvoj kmečke samoiniciative. To ni bilo le spoznanje parlamenta, ki je splošni zakon o kmetijstvu soglasno sklenil pred petimi leti, marveč je to spoznanje tudi vsako leto potrjeno v komisiji po § 7 tega zakona, ki mora za vlado sestaviti „zeleno poročilo“ ali poročilo o položaju kmetijstva. To komisijo pa sestavljajo poleg predstavnikov kmetijstva tudi predstavniki Zveze avstrijskih sindikatov, Združenja delavskih zbornic in Zvezne gospodarske zbornice. Na podlagi „zelenega poročila“ mora vlada predložiti parlamentu osnutek „zelenega načrta“, ki ga ta dokončno sklene za naslednje leto. Ker je pospeševanje kmetijstva v korist skupnosti, je njegov obseg po tem zakonu iz leta v leto naraščal. Leta 1961 je vseboval 180 milijonov šilingov subvencij, letos pa že 680 milijonov šilingov, poleg tega pa še vračljive pocenjene investicijske kredite, h katerim je parlament oddobril 45 milijonov šilingov državnih prispevkov za znižanje obrestne mere. Tako ima letos avstrijsko kmetijstvo 1 milijardo šilingov agrarnih investicijskih kreditov na razpolago.

Ker doslej vsi po tem načrtu podvzeti ukrepi niso bili v stanju, da bi v potrebni meri zvišali dohodke ljudi v kmetijstvu, bo treba napore v tej smeri v bodoče še povečati.

Obnova jugoslovanske trgovinske mornarice

Jugoslovanska trgovinska mornarica, ki je v drugi svetovni vojni zgubila skoraj vse svoje ladje in ki si je prva povojna leta pomagala z dokupljenimi starimi ladjami, dela zadnja leta v modernizaciji pomorskega prometa velike korake naprej. Lani je pod jugoslovansko zastavo plulo po morjih 347 ladij s skupno 937.545 bruto registrskih ton. Od leta 1963 naprej je trgovinska mornarica vzela iz plovbe 26 starih ladij s skupno 23.170 BRT, namesto njih pa je postavila v promet 7 novih s skupno 37.703 BRT, v inozemstvu pa je kupila nadaljnih 9 ladij s 19.785 BRT. Tako se je tonaža njenega ladjevja lani povečala za 58.573 BRT in utegne letos doseči 1 milijon BRT.

Jugoslovanske ladjedelnice gradijo sedaj 34 novih ladij, ki bodo imele zmogljivost 514.000 BRT, v inozemstvu pa imajo naročenih 9 enot z 241.700 BRT. Vse te ladje bodo prišle v promet do leta 1969.

Večino jugoslovanske trgovinske mornarice sestavljajo enote za prekooceansko plovbo. V tej skupini je lani plulo 197 tovornih ladij s skupno 895.563 BRT in 3 potniške s skupno 7764 BRT. V obalni plovbi pluje 52 potniških ladij z 19.600 potniškimi mesti. Jugoslovansko ladjevje vzdržuje 20 rednih linij s pomembnimi svetovnimi tržišči. Največ linijskega blaga je bilo prepeljanega na smereh Egejskega in Črnega morja, Severne Evrope in Severne Amerike ter Indijskega oceana in Bližnjega Vzhoda. Linijske in svobodne ladje so lani prevozile 10 milijonov ton blaga in 4,1 milijona potnikov. V primerjavi z letom 1963 je jugoslovanski pomorski promet lani porastel pri blagovnih prevozih za 3,8 %, pri potniških prevozih pa za 2,5 %.

Zadnja dva letošnja sejma v Avstriji:

Innsbruški sejem in Avstrijski jugovzhodni sejem v Grazu

Za jesenskim mednarodnim dunajskim velesejmom, ki ga bo v nedeljo odprl zvezni prezident Jonas, se tudi Innsbruck in Graz pripravljata na svoji letošnji sejemski prireditvi. Sejem v Innsbrucku, ki bo povezan s strokovnim sejmom za turizem, bo v času od 25. septembra do 3. oktobra. Udeležilo se ga bo 1152 podjetij iz 16 držav. Med 485 inozemskimi razstavljalci bo tudi 72 jugoslovanskih, medtem ko bo Italija zastopana po 78, Zahodna Nemčija pa po 193 podjetjih.

Sejem v Grazu, tako imenovani avstrijski jugovzhodni sejem, pa bo od 2. do 10. oktobra. Kakor poročajo, se ga bo udeležilo nad 1200 razstavljalcev iz tu- in inozemstva. Med njimi bosta zastopani tudi Slovenija in Hrvatska, ki bosta razstavljali v posebnem paviljonu. Sejemski sporazum omogoča blagovno menjavo med Avstrijo in Jugoslavijo v vrednosti 32 milijonov šilingov. Posebnost tega sejma bosta sejem gradbeništva in sejem turističnega gospodarstva.

Turizem rešuje naše gospodarstvo

Navzlic zakasneli pomladi, poplavam in zadeževanemu ter hladnemu vremenu v maju in juniju je naša država po razpoložljivih podatkih v turizmu prvega polletja dobro odrezala. V primerjavi s prvim polletjem lanskega leta se je letos skupno število turističnih nočitev v naši državi povečalo za 1,3 milijona na 20,6 milijona nočitev, devizni dotok iz inozemskega turizma pa se je povečal za 13,5 odstotka na 4393 milijonov šilingov.

Povečanje števila turističnih nočitev je šlo v letošnjem prvem polletju skoraj v celoti na račun inozemskega turizma, v katerem je odpadlo več kot tri četrtine nočitev na zahodnonemške turiste. Na turiste iz Velike Britanije je odpadlo dobrih 6 odstotkov nočitev, na nizozemske goste 4,5, na ameriške pa pičle 3 odstotke nočitev. Kakor doslej v zimski sezoni turizma v naši državi, je tudi letos stala Tirolska po nočitvah na prvem mestu. Na njo je odpadlo 42 odstotkov turističnih nočitev, na zvezno deželo Salzburg 17, na Koroško pa 12 odstotkov.

Priliv v devizni fond Avstrije, ki ga je v prvem polletju omogočil inozemski turizem, je izravnal avstrijsko plačilno bilanco v zunanji trgovini. Le-ta je namreč prikazovala pasivo 518 milijonov šilingov, medtem ko je lani izkazovala aktivo 1400 milijonov šilingov.

Letošnje pasive je sicer v veliki meri krivo skrajno neugodno vreme, vendar pa tudi ni mogoče prezreti, da je v gotovi meri tudi posledica popuščanja razvoja gospodarske rasti. Tekom leta 1964 je zmogljivost avstrijskega gospodarstva narasla še za 8 odstotkov, medtem ko je v letošnjem prvem četrtletju narasla le za 6 odstotkov, v drugem četrtletju pa samo še za 4 odstotke. Pasive pa so krivi tudi še drugi vzroki, kot n. pr. premočna orientacija zunanje trgovine na Evropsko gospodarsko skupnost, težave v trgovini z Veliko Britanijo ter močan upad izvoza klavne živine in lesa. Avstrija letos skoraj nima viškov klavnih goved za izvoz, izvoz lesa pa še vedno trpi na posledicah stagnacije v Italiji, ki je drugače odkupila nad polovico avstrijskega lesa, ki je bil izvožen.

PO ŠIROKEM SVETU

RIM. — Materialno škodo zaradi elementarnih nesreč, ki so prejšnji teden prizadele Italijo, cenijo na več kot 100 milijard lir. Več kot 50 ljudi je utonilo v naraslih rekah in potokih, število ranjenih pa je še mnogo večje. Ogrožen je bil tudi Rim, kjer so morali samo iz predmestja Prima Porta evakuirati več tisoč ljudi.

BERLIN. — Organizacije beguncev iz nekdanjih Hitlerjevih „vzhodnih pokrajin“ so priredile v zahodnem Berlinu „dan Nemcev“. Na zborovanju so zahtevali vrnitev teh področij „stari domovini“, slišati pa je bilo tudi veliko fašističnih gesel in žalitev na račun socialističnih držav. Celotna prireditev je izzvenela kot revanšistična provokacija, ki je v mnogih državah izzvala veliko ogorčenje. Kot govornika sta nastopila zahodnonemški minister za begunce Lemmer in predsednik begunskega združenja Jaksch, torej človeka, ki ju zadnja vzhodnonemška „rjava knjiga“ označuje kot nacistična vojna zločinca.

SKOPJE. — Zadnjo nedeljo sta obiskali Skopje švedska ministrica za socialno politiko Ula Linstrom in švedska veleposlanica v Beogradu Rosell. Švedski gostje so si ogledali glavno mesto Makedonije in obiskali objekte, ki jih je Skopju po strašnem potresu darovala Švedska.

NEW YORK. — Kakor smo v našem listu že poročali, je vrsta držav zahtevala, da bi na letošnjem 20. zasedanju Generalne skupščine OZN razpravljali tudi o sprejemu LR Kitajske v svetovno organizacijo. Ta zahteva je močno razburila Ameriko, ki se že vsa leta upira sprejemu Kitajske v OZN. Zato so v ameriški javnosti začeli s posebno kampanjo, da bi sprejem Kitajske preprečili tudi tokrat, vendar so tudi ameriški krogi sami prepričani, da bodo naleteli na velike težave, kajti razmere v OZN so se medtem bistveno spremenile in se je močno povečalo število držav, ki nočejo več podpirati ameriškega stališča, marveč poudarjajo, da je LR Kitajska edini zakoniti predstavnik kitajskega ljudstva in mora biti sprejeta tudi v OZN.

VARŠAVA. — Včeraj je odpotoval na uradni obisk v Francijo predsednik poljske vlade Cyrankiewicz. Prvi sekretar Poljske združene delavske partije Wladislaw Gomulka je o tem obisku izrazil prepričanje, da bo okrepil poljsko-francosko prijateljstvo ter koristil obem državam. Dejal je, da Poljske in Francije ne povezuje samo preteklost, ko sta se oba naroda bojevala proti nemškemu imperializmu, temveč se ujemajo ali so si zelo podobni tudi današnji pogledi obeh držav na vrsto pomembnih aktualnih problemov glede zagotovitve miru v Evropi in glede drugih mednarodnih vprašanj. Gomulka je govoril tudi o prizadevanjih Zahodne Nemčije, da bi dobila jedrsko orožje, in naglasil, da bi izročitev tega orožja zahodnonemškim militaristom močno ogrozila mir v Evropi in na svetu. Izrekel se je za sklenitev pogodbe o prepovedi širjenja jedrskega orožja in dodal, da bi takšna pogodba morala izključiti sleherno možnost, da bi se Zahodna Nemčija dokopala do tega orožja v kakršnikoli obliki.

MEXICO. — Na drugem zasedanju pripravljalnega odbora za denuklearizacijo Latinske Amerike so sprejeli deklaracijo, s katero se latinsko-ameriške dežele odrekajo jedrskemu orožju. Čeprav vprašanja še niso povsem rešena in bo treba premostiti še vrsto težav, je sprejem te deklaracije precej utrdil upanje, da bo v Latinski Ameriki nastala prva brezatomska cona na svetu.

MOSKVA. — Na obisku v Sovjetski zvezi se mudi vladno-partijska delegacija SR Romunije pod vodstvom generalnega sekretarja CK romunske KP Ceausescuja. Prav tako je na obisku v Sovjetski zvezi predsednik Češkoslovaške Novotny, v kratkem pa naj bi prispel na obisk še predsednik Vzhodne Nemčije Ulbricht. Na dnevnem redu razgovorov s sovjetskimi voditelji so poleg političnih problemov tudi gospodarska vprašanja.

DUNAJ. — Po sklepu prezidija zvezne gospodarske zbornice se bo Avstrija v prvi polovici leta 1966 udeležila 34 sejemskih prireditev v inozemstvu. Na 17 sejmih bo zastopana s kolektivnimi razstavami, na 4 sejmih z reprezentacijskimi in na 13 sejmih z informativnimi razstavami, ki jih bo uredil inštitut za pospeševanje gospodarstva pri zvezni gospodarski zbornici.

DÜSSELDORF. — Sodišče v Düsseldorfu je obsodilo skupino nacističnih krvnikov, odgovornih za umor 700 tisoč Židov v koncentracijskem taborišču Treblinka. Bivši namestnik komandanta tega zloglasnega taborišča Kurt Franz in trije drugi obtoženci so bili obsojeni na dosmrtno ječo, pet obtožencev je prejelo kazni od 3 do 12 let, enega od desetih obtožencev pa je sodišče oprostilo.

SANTO DOMINGO. — V Dominikanski republiki je prišlo po večmesečni politični krizi in hudih bojih, med katerimi je bilo ubitih okoli 3000 ljudi, do pomiritve in ustanovitve začasne vlade. Dolžnost predsednika začasne vlade je prevzel diplomat in pravnik Hector Garcia Godoy, medtem ko sta šef vojaške junte general Imbert in vodja „konstitucionalistov“ polkovnik Caaman odstopila. Če je bila s tem dosežena dokončna pomiritev, pa bo pokazala šele bodočnost, kajti v krogih vojaške junte s sedanjo rešitvijo očitno niso zadovoljni in še naprej govorijo o „komunistični nevarnosti“.

NEW YORK. — Za sprejem v članstvo Združenih narodov se potegujejo tri nove države, in sicer Singapur, ki je postal samostojen po izstopu iz malajziske federacije, ter Gambija (Zahodna Afrika) in Maledivi (skupina otokov južno od Indije), ki bi s svojimi komaj 81.000 prebivalci postali najmanjša članica OZN.

Pred začetkom šole

Prihodnji teden se bodo po naših vaseh spet odprla šolska vrata — zečelo se bo novo šolsko leto. Po dvomesečnih počitnicah bodo učenci spet zasedli šolske klopi, zabavo in razvedrilo bosta zamenjala delo in učenje.

Za otroke in starše pomeni začetek novega šolskega leta veliko spremembo, ki zahteva postopno prilagojevanje. Kajti dosti je otrok, ki za prilagoditev novim razmeram potrebujejo dalj časa. Zaradi tega se pogosto dogaja, da dobivajo mnogi otroci v prvih tednih novega šolskega leta slabe ocene; od teh pa večkrat zavisi uspeh vsega leta.

Učenci se morajo na pričetek novega šolskega leta dobro pripraviti. Dva meseca počitnic sta minili brez skrbi in obveznosti. Torej se morajo otroci že nekaj dni pred začetkom šolskega leta spet navaditi na pravočasno vstajanje, ki bo pričetku pouka najbolj ustrezalo. V dnevni urnik je treba počasi vnašati poleg igre in zabave tudi čas za učenje. V začetku uro na dan, pozneje več. Ponoviti je treba najvažnejšo snov iz preteklega leta, v kolikor gre za »starejše« šolarje; tako bodo šolarji osvežili že pridobljeno znanje, laže pa bodo razumeli tudi novo smer. Delu se bodo privadili, okrepili bodo voljo do dela in spomin. Tudi listanje po novih šolskih knjigah je koristno, ker učenec pri tem vidi, kakšno snov lahko pričakuje v novem šolskem letu.

Posebno skrbno pa je treba pripraviti na začetek šolskega leta otroke, ki bodo šolo obiskovali prvo leto. Mnogi starši so prepričani, da mora njihov otrok znati brati in računati že pred vstopom v šolo. Toda z branjem ne smemo hiteti; če se otrok ni naučil branja spontano, po svoji lastni želji, je mnogo bolje, da to prepustimo učitelju. Že zato, ker danes mnoge šole delajo po novih, sodobnih metodah, vmešavanje staršev pa bi pri tem samo škodilo otroku.

Torej priprava otroka na vstop v šolo ni v tem, da ga bomo že vnaprej »natrpali« z znanjem — saj mu potem šola sploh ne bi bila več potrebna. Treba pa mu je razložiti nove pojme, s katerimi se bo srečaval v novem okolju. Povedati mu je treba, da bo v šoli spoznal nove tovariše in učitelje, da si bo z njimi osvajal znanje, z njimi hodil na skupne izlete; sploh: postal bo del kolektiva, s katerim bo preživljal lepe in manj lepe ure in dneve skozi šolsko leto. Tudi vse tisto, kar bi ga sicer — nepripravljenega — preplašilo ali storilo nezaupljivega, je treba otroku pravočasno pojasniti.

Za šolo pravilno pripravljen otrok bo nestrpno pričakoval prvi šolski dan. To pa je tudi potrebno za nadaljnji uspešni odnos do šole in vstopa v »resno« pravo življenje.

„Zdravnik iz pragozda"

dr. Albert Schweitzer umrl

V 90. letu starosti je v gabonskem mestu Lambarenu (Afrika) umrl dr. Albert Schweitzer, Nobelov nagrajenec za mir, splošno znan pod imenom „zdravnik iz pragozda". Umrl je v bolnišnici, katero je sam ustanovil in v njej preživel 50 let življenja. Znan je bil tudi kot neustrašen borec za mir.

Počitniški seminar naših študentov in dijakov

Pod geslom „Mladina — samokritika in kritika" je priredil Klub slovenskih študentov na Dunaju prejšnji teden tradicionalni počitniški seminar, tokrat v Škocijanu, kjer se je zbralo kakih 30 študentov in dijakov višjih razredov slovenske gimnazije. Seminar je trajal več dni in je obsegal razgovore o raznih problemih mladine. Pri posameznih razpravah so se dijakom in študentom pridružili tudi nekateri učitelji in drugi izobraženci; zadnji dan seminarja pa je bil posvečen razgovoru med študentsko in dijaško mladino ter predstavniki slovenskih osrednjih organizacij.

Na svojem počitniškem srečanju so študenti in dijaki razpravljali najprej o posameznih mladinskih organizacijah in o njihovem delu v okviru prizadevanj koroških Slovencev za narodne pravice in enakopravnost. Diskusija je bila včasih kar precej živahna, posebno takrat, ko so se menili o kulturnem udejstvovanju mladine in je bilo govora tudi o literarnih pojavih med mladino. Pri tem so bila deljena mnenja predvsem glede vprašanja, kako daleč sega svoboda umetnika; večina je zastopala mnenje, da tudi umetnik nima pravice posiljevati jezik, njegovo ustvarjanje pa ne sme biti samo sebi namen, marveč mora služiti smotrom. Ta del seminarja je bil povezan z literarnim večerom in predvajanjem kulturno-umetniških filmov.

Posebno zanimiv je bil zadnji dan seminarja, ko so svoje poglede na mladino in njeno delo obrazložili predstavniki slovenskih osrednjih organizacij. Pod geslom „Naša mladina — kritični pogled starejših" je bila izrečena marsikatera beseda priznanja, podane pa so bile tudi številne misli o tem, kako naj bi se mladina in zlasti mlada generacija bodočih izobražencev lahko še bolj uspešno in koristno vključila v narodno delo. Tukaj je prišla do izraza predvsem skrb za šolsko vprašanje, ki je življenjskega pomena za vsak narod, še prav posebno pa za narodnostno manjšino.

Za zaključek seminarja so udeleženci skupno obiskali znanega koroškega slikarja prof. dr. Werner Berga, da osebno spoznajo umetnika, ki se je — čeprav doma iz daljne Nemčije — tako vživel v razmere na Južnem Koroškem, da so njegove umetnine globoka izpoved bistva naših krajev in ljudi.

Našim visokošolcem in dijakom je dal letošnji počitniški seminar nedvomno koristne pobude za bodoče delo tako v lastnih mladinskih organizacijah kakor tudi v splošnem narodnem gibanju. Spoznali so vrsto novih problemov in dobili nasvete, kako naj razvijajo svoje delovanje v korist skupnih prizadevanj za obstoj in razvoj slovenskega življa na Koroškem.

SLOVENSKO PROSVETNO DRUŠTVO LOGA VAS

V A B I L O
na proslavo

60. obletnice obstoja

v nedeljo, dne 12. septembra 1965
ob 14.30 uri v gostilni „Marica" v Logi vasi

Sodelujejo: pevski zbor jubilantnega društva,
mešani zbor iz Škofič,
moški zbor iz Hodiš in združeni zbor
„Vrbsko jezero"

Po proslavi prosta zabava s plesom, igra znana godba iz Jesenic. Vse ljubitelje pesmi vabi k udeležbi

o d b o r

NOVO PRI ZALOŽBI LANGENSCHEIDT:

Srbo-hrvaški jezikovni vodič

dragocen priročnik za potovanje po Jugoslaviji

Nekoliko pozno — vsaj za letošnjo turistično sezono — je pri založbi Langenscheidt v zbirki jezikovnih vodičev izšel tudi srbo-hrvaški jezikovni vodič (Langenscheidts Sprachführer — Serbokroatisch). Podobne priročnike je založba začela izdajati pred dvemi leti ter so si v tem času pridobili že veliko prijateljev, saj so jim približali različne jezike in jim tako olajšali ter lepšali potovanja po tujih deželah.

Srbo-hrvaški jezikovni vodič je prikupna knjižica žepnega formata, opremljena s številnimi ilustracijami in vezana v ovitek iz plastične snovi. Navidezno morda majhna in neznatna, toda po vsebini je izredno bogata. Na 192 straneh vsebuje v dvobarvnem tisku pester izbor najvažnejših primerov konverzacije, s katerimi se bo tuji obiskovalec Jugoslavije brez težave sporazumel z domačini v njihovem jeziku in se tako mnogo lažje znašel v najrazličnejših situacijah, ki jih srečuje med potovanjem in dopustom. Primeri so skrbno izbrani iz praktičnega življenja, nanizane so najbolj pogoste in potrebne rečnice, ki se jih poslužujejo pri pozdravljanju, na obisku, pri potovanju z avtom, vlakom, letalom in ladjo, pri prehodu meje, pri iskanju prenočišča in v gostinskih lokalih, na pošti in banki, pri zdravniku, v trgovini, pri frizerju, v gledališču in kinu, pri ogledu zgodovinskih in umetniških zanimivosti ter pri športu in zabavi. Vsakemu poglavju je dodan obsežen slovar z ustreznim besednim zakladom, prav tako pa so navedeni tudi zanimivi podatki o raznih domačih specialitetah ter o pisanih in nepisanih predpisih pravilnega obnašanja, katerih nepoznanje bi tujca v odnosu z domačini kaj lahko spravilo v neprijeten položaj in mu po nepotrebnem zagrenilo bivanje v tuji državi.

Za praktično uporabo priročnika služi izčrpno vsebinsko in stvarno kazalo, poleg tega pa vsebuje še srbo-hrvaško abecedo (v latinici in cirilici, kakor je v obeh pisavah naveden tudi obsežni slovar), navodila za pravilno izgovorjavo ter najvažnejša določila gramatike. Knjižico so sestavili dr. Horst J. Becker (nemški del) ter dr. Reinhard in Stanka Lauer (srbo-hrvaški del) v sodelovanju z Langenscheidtovim uredništvom, številne ilustracije pa je prispeval Karl Bauer-Oltsch.

Srbo-hrvaški jezikovni vodič, ki bo služil kot dragocen priročnik za izlete, dopuste in potovanja po Jugoslaviji, stane 28 šilingov in ga lahko naročite v knjigarni »Naša knjiga« v Celovcu, Wulfengasse.

KULTURNE DROBTINE

● **Zadnji ponedeljek je minilo 35 let, odkar so fašisti na bazoviški planoti ustrelili štiri mlade slovenske antifašiste Bidovca, Marušiča, Miloša in Valenčiča. Bazoviške žrtve so postale simbol in svetel zgled vsem Slovencem v Italiji v njihovem boju za demokracijo in svobodo. Vsako leto so se jih spominjali ob spomeniku v Bazovici, Letošnja proslava pa bo še posebno veličastna, ko bodo v nedeljo odkrili spomenik na grobu bazoviških žrtev na pokopališču pri Sv. Ani. Ob 35-letnici je bila odprta tudi posebna dokumentarna in fotografska razstava, ki obsega dobo od konca prve svetovne vojne do zloglasne sodne razprave in usmrtitve štirih mladih slovenskih antifašistov.**

● **V Teheranu se je v sredo začel svetovni kongres prosvetnih ministrov, posvečen boju proti nepismenosti. Zborovanje, ki bo trajalo do 18. septembra, poteka pod pokroviteljstvom UNESCO, specializirane organizacije Združenih narodov za kulturo, šolstvo in znanost. Delo kongresa se odvija v treh komisijah: v prvi komisiji razpravljajo ekonomski strokovnjaki in planerji o temi „Boj za pismenost ter ekonomski in socialni razvoj" ter o financiranju akcij proti nepismenosti; prosvetni strokovnjaki, pedagogi in sociologi v drugi komisiji govorijo o namenu, organizaciji in metodah akcij proti nepismenosti; v tretji komisiji pa proučujejo dokument „Svetovni program akcije proti nepismenosti", ki ga je prispevala UNESCO, ter predloge raznih institucij OZN, posameznih dežel in mednarodnih organizacij. Za zaključek bodo na kongresu sprejeli sklepe o aktivnem sodelovanju prebivalcev vseh dežel v svetovni kampanji proti nepismenosti.**

● **Na jugoslovanskih fakultetah, visokih ter višjih šolah in na akademijah je letos diplomiralo 12.639 študentov. Vsako leto se v Jugoslaviji število študentov, ki zaključijo študij, poveča za dva do tri tisoč v primerjavi z letom poprej.**

● **Za VIII. mednarodni festival filmov o umetnosti, ki je trenutno v Bergamu, je posebna žirija izmed 200 prijavljenih filmov iz 32 dežel izbrala za predvajanje 28 filmov: 5 francoskih, 4 češkoslovaške, po 3 nemške in ameriške, po 2 jugoslovanska, kanadska in belgijska, po enega pa iz Japonske, Anglije, Italije, Poljske, Švice, Madžarske in Sovjetske zveze.**

„Nacistični zločini se ne smejo ponoviti!"

3 *Razgovor s Simonom Wiesenthalom — „lovcem" na nacistične zločince*

Za tem pa mi je z nenavadno vitalnostjo pripovedoval, kako je, osvobojen iz taborišča, začel hitro pridobivati na teži in kako se je zagrizel v delo takratnega ameriškega urada za preganjanje nacističnih vojnih zločincev. Dodal je tudi, da je bilo v začetku delo te ameriške službe zelo dosledno, toda pozneje, ko so se začela razna bratenja, protekcije in intervencije, se je iz te službe umaknil.

»Kljub temu sem že v onem kratkem času izvedel vrsto zasledovanj in aretacij, zlasti v Linzu, kjer sem imel sedež. Med drugim sem dal aretirati tudi voditelje velepodjetij Krupp in Hermann-Göring-Werke. Toda naključje je znova poseglo vmes: moj urad v Linzu je bil tik zraven hiše Eichmannovih staršev!«

Ko sem ga vprašal, kako je izsledil Eichmanna, je menil, da mu je to naključje dalo prve niti, da pa je pozneje zasledovanje trajalo zelo dolgo. »Že leta 1953 sem izvedel, kje se skriva, a nihče mi ni verjel. Sam v Argentini nisem bil, toda delal sem v povezavi z izraelskimi organi. V bistvu je šlo pri tem za široko zasledovalno mrežo. Jaz poznam samo svoje člene, drugih ne, a reči moram, da so bili to dokaj važni členi.«

Ko sem vprašanje podaljšal še v tej smeri, če lahko odkrije kaj več o domnevah, kje se skrivajo še živeči vojni zločinci Stangl, Mengele in Bormann, je odločno odkimal: »O tem kaj več reči ne morem kot to, da bi jih radi našli. O stvareh, ki so v študiju, je bolje ne govoriti. Ne gre nam za začasni učinek v časopisju, ampak za resnični rezultat. Do Eichmannove aretacije o meni nihče ni vedel ničesar. Pri takih zasledovanjih je potreba veliko potrpljenja. Nekoč bo nasprotnik le storil neko napako in takrat moramo biti pripravljeni.«

Povrnila sva se na njegovo začetno povojno delo, ko je po enoletni ameriški službi sam ustanovil svoj židovski zgodovinski dokumentacijski center v Linzu in nato na Dunaju. »Doslej sem aretiral preko tisoč nacistov,« je rekel, »v začetku osebno, pozneje pa s tem, da sem dobavil potrebni dokazni material.«

Wiesenthal je potožil, da ima premalo zvez z jugoslovanskimi organi, ki bi se pečali s problematiko vojnih zločinov. »V Jugoslaviji nimam nobenega konkretnega naslova, na katerega bi se lahko obračal zaradi informacij in dokumentacij. V tem smislu nameravam v kratkem pisati predsedniku Zveze borcev Aleksandru Rankoviču in upam, da bomo poslej te stike upostavili.«

Navedel je primer, kako je glede nekega gestapovskega ubijalca Židov v Beogradu pisal židovski občini v Beograd zaradi informacij, a ni dobil nobenega odgovora. Še težji primer je bil pokol 6000 ljudi iz Skopja v Treblinki. »Za to je bil odgovoren nemški poslanik v Bolgariji Bekerle, ki živi zdaj v Frankfurtu. To vem iz kopije dokumenta, medtem ko je original v nekem jugoslovanskem arhivu. Brez tega originala pa Bekerleja ne morem postaviti pred sodišče, toda pri vas tega dokumenta ne morem in ne morem dobiti.«

Podobno je omenjal tudi potrebo po pričah in podatkih zaradi dveh vojnih zločincev, ki sta ubijala v Zemunu in Stari Pazovi. Nekateri od teh vojnih zločincev živijo zdaj v Avstriji, na primer v Gradcu, ali v Nemčiji. S posebnim zanimanjem je Wiesenthal vzel v roke tudi primer nekdanjega nemškega župana v Ljubnem v Savinjski dolini Derlerja, ki je na listi vojnih zločincev, ki pa se je nedavno kljub temu znova prikazal na kraju svojih zločinov v Ljubnem in nato nemoteno odšel.

Za konec sva se ustavila še pri vprašanju psihologije vojnih zločincev. Ali so bili ti morilci rezultat politične ideologije in vzgoje ali pa je šlo že za siceršnje kriminalce, ki bi ubijali v vseh režimih?

»Na te stvari sem mislil že več let,« je odgovoril Wiesenthal. »Vsekakor so Nemci izbirali svoje nasilnike s posluhom. Izmed sto esesovcev vsi niso bili zločinci, a vendar so znali prav po prirojenih karakteristikah izbrati ustrezne, t. j. prave morilce. Predvsem so jim vcepili, da Židje, Slovani in cigani niso enakovredni ljudje, z vzgojo za ubijanje so jim odvzeli sleherni pomislek pri ubijanju katerega koli izmed teh treh. Enostavno: izklopili so jim misel. To je navsezadnje prijem vseh totalitarnih režimov. Ko sem bil v taborišču, sem večkrat slišal, kako so se esesovci med seboj pogovarjali. ‚Oni bodo že vedeli . . .'«

A povedal je še nekaj pošastnih primerov vzgoje za uboj: »V Rabki na Poljskem so imeli Nemci policijsko šolo. Tja so pošiljali Žide, da so se mladi gojenci na njih učili streljati. V Mauthausenu je taboriščni komandant Ziereich podaril svojemu 15-letnemu sinu za rojstni dan šest taboriščnih jetnikov, da jih je po mili volji streljal. V Lvovu pa je imel nemški šef Wilhaus svojo vilo v taboriščnem krogu. In ko je sam ali skupno s svojo ženo — ki sem jo nedavno dal zapreti v Saarbrückenu — za zabavo streljal z balkona spodaj privezane jetnike, je njegova 6-letna hčerkica ploskala z ročicami in se smejala: »Papi, še!«

Wiesenthal se mi je oprostil, češ da mora izkoristi še nekaj sonca. Ko sem odhajal iz Maribora, je ob cesti isto sonce z zadnjimi dnevnimi žarki še stevilo suhe, z zlato peno polite vence na obzidju — proslule jetnišnice.

Bogdan Pogačnik

Največja katastrofa zadnjih sto let širom naše dežele

V neurju, ki je minuli teden pridivjalo v našo deželo iz srednje in severne Italije, so v noči od srede na četrtek z Visokih Tur, Ziljskih in Karnijskih alp ter Karavank v doline Mele, Drave in Zilje pričeli drveti strahoviti hudourniki. Njihove drugače večino leta suhe struge so bile mahoma polne umazane vode, ki je nosila s seboj grušč in les ter pričela trgati bregove in drevje. Istočasno so se pričeli s strmih pobočij trgati plazovi kamenja in zemlje ter zasipati ceste poslopja in naselja.

Strašni inferno se je v četrtek in petek še stopnjeval in pričel na Zgornjem Koroškem pojemati šele v soboto, ko so nalivi ponehali in ko se je nebo končno zjasnilo. V tem času pa so silovite vode pričele v Beljaku in po Rožu navzdol še bolj naraščati. Drava je na vodomerih v Beljaku in pri Aninem mostu kazala višino 6 in 7 metrov. Od izvira Drave, Lieser, Malte, Mele, in Zilje do jezera pred elektrarno v Kazazah so bile doline pod vodo, leseni mostovi pa po večini niso bili v stanju vzdržati njenega pritiska. Eden za drugim so se pričeli rušiti. Do sobote zvečer je bilo porušenih in poškodovanih nad 40 mostov.

Pričujoči posnetki so le drobci podob te katastrofe ter škode in gorja, ki so ga povzročili. Toda že ti dovolj jasno kažejo, da nas je minuli teden zajela katastrofa, kot je še nismo doživeli in kakršne tudi najstarejši med nami ne poznajo iz pripovedovanj svojih staršev.

V kratki reportaži je skoraj nemogoče zajeti celoto te katastrofe in pregledno nanizati vse njene primere, ki so se vrstili od Vzhodne Tirolske in Lessachtala po dolinah Zgornje in Južne Koroške. To bo enkrat delo zgodovinarja. Naša naloga je le, da iz kopice poročil izluščimo primere največjih pustošenj in človeških tragedij v dneh minulega tedna.

Začelo se je v četrtek

ko so v Celovec do deželne vlade in do varnostnih oblasti prispela prva poročila o poplavah in plazovih na Vzhodnem Tirolskem in Zgornjem Koroškem in prvi obupni klici po potrebi takojšnje množične pomoči. Bolj se je bližal večer tega dne, večje je postajalo gorje v dolinah zgornje Drave, Zilje in Mele in tem večja mora je zajela prebivalstvo širom naše dežele in države. Kazno je bilo, da je našo deželo zajela katastrofa, ki po naglici in razdejanjih verjetno presega dosedanje poplave in neurja v naši državi.

● Doline Drave, Zilje in Mele so se pričele spreminjati v obsežna jezera, telefonske zveze so bile prekinjene, elektrovodi uničeni, ceste in železniške proge preplavljene, naselja pa so bila obkrožena od naraščajoče vode, polne grušča, lesa in izruvanih dreves.

● 23 mostov na Zgornjem Koroškem, v Ziljski dolini in po Rožu ni več vzdržalo pritiska podivjane vode in navala lesa in drevja, ki so jih reke in hudourniki nosili. Po Zilji se je proti Dravi pomikalo več sto kubičnih metrov hlodovine in nepregledno število izruvanega drevja, ki je od kilometra do kilometra naraščalo.

● Že tekom popoldneva so bile prekinjene zveze po cesti in železnici v Ziljsko dolino od Čajne naprej, v dolino Mele ter med Spittalom in Lienzom. Drava in Zilja sta pričeli udirati v Beljak in preplavljati cele mestne četrti. Tudi Bela in Labotnica ter drugi potoki so pričeli prestopati bregove, medtem ko se je pri elektrarni Gössnitz v dolini Mele zrušil njen jez.

● Ob 20.07 uri se je zrušil stari dravski most v Rožeku kot sedmi most čez Dravo od Oberdrauburga navzdol. Drava je pred njim že vzela mostove v Oberdrauburgu, Steinfeldu, Schweigu, Drauhofnu in Pattendorfu. Čez Melo je bilo odplavljenih 9 mostov, na Zilji pa je bilo uničenih ali poškodovanih 6 mostov. Celo vrsto mostov pa so reke in hudourniki odnesli tudi na Vzhodnem Tirolskem, reka Lieser je podrla tri mostove, na Rožanski cesti pa se je zrušil most čez Bistrico pri Št. Jakobu v Rožu.

V **petek** je vihar še vedno podil preko dežele temne oblake, ki so zlivali

nove vode po naših dolinah in planinah

Le-te so ogrožale nova naselja in nadaljnje komunikacije. Vodomer v Beljaku je kazal, da je Drava že 5,40 metra visoka. Na Vzhodnem Tirolskem je v St. Veitu im Defreggental plaz odnesel poslopje neke kmetije, pri čemer je našlo smrt 7 oseb. S tem je število smrtnih žrtev te katastrofe na Vzhodnem Tirolskem narastlo na 11 oseb.

● V Ziljski dolini je pričelo Preseško jezero nevarno naraščati, naraščati pa so pričela tudi Baško in druga jezera in prestopati svoje bregove. Beljak je plaval vedno bolj v vodi in Drava je pričela tudi v Ločah pri Št. Ilju, pri Humperškem mostu ter v Podgradu pri Medgorjah in po drugih naseljih udirati čez ceste in v poslopja.

● Naraščajoče vode so najprej rušile mostove. V deroči umazani vodi so izginili v petek dravski mostovi v Möllbrücke, v Kellerbergu in Gummernu ter ziljski mostovi v Kirchbachu ter med Štefanom in Blačami. Odneslo je tudi most čez Suho pri Tehančah, cela vrsta mostov pa je bila v nevarnosti, da jih voda vsak čas odnese. Humperški most čez Dravo je bil na večer zaprt za motoriziran promet.

Tekom dneva so zvezni kancler dr. Klaus, notranji minister Czettel, deželni glavar Sima in drugi člani deželne vlade z helikopterji obiskali kraje najhujših katastrof, kjer so se orožništvo, gasilci, vojaščina in domače prebivalstvo že 36 ur borili proti neukrotljivim silam narave in poskušali rešiti, kar bi se rešiti dalo. Ker je reka Mela nosila že nad 150 kubičnih metrov vode na sekundo, se je pričela na Vzhodnem Tirolskem in na Zgornjem Koroškem množična evakuacija prebivalstva iz ogroženih naselij. Med njim je bilo veliko takih, ki so postali čez noč berači. V marsikaterih krajih je pričela voda udirati že v prva nadstropja hiš. Promet po naseljih so morali prevzeti čolni, zveze s svetom pa vzdrževati helikopterji.

(Nadaljevanje na 8. strani)

SLOVENSKA KMEČKA ZVEZA OBVEŠČA:

Na željo nekaterih članov bo sekretariat Slovenske kmečke zveze organiziral skupni obisk plemenskega sejma simodolskega goveda v Riedu na Zgornjem Avstrijskem, ki bo v četrtek 14. oktobra t. l. Člani, ki se mislijo tega sejma udeležiti in tam kupiti plemensko živino, naj svoj namen sporočijo sekretariatu SKZ, Celovec, Gasometergasse 10, tel. 56-24, najpozneje do 1. oktbra t. l.

Plemenski sejem v Lienzu preložen

Zaradi vremenske katastrofe je Pincgavska rejska zveza za 10. september napovedani plemenski sejem v Lienzu preložila za en teden. Sejem bo v petek 17. septembra ob 9.30 uri. Ponudba: 140 brejih krav in telic.

Objava

SLOVENSKE GIMNAZIJE V CELOVCU

V ponedeljek 13. septembra so ponavljalni izpiti na Državni gimnaziji za Slovence. Prizadeti učenci se zberejo ob osmi uri zjutraj v drugem nadstropju pred konferenčno sobo.

V torek 14. septembra so sprejemni izpiti za prvi razred. Prijave so možne do 10. septembra 1965.

V sredo 15. septembra ob 14. uri je vpisovanje za vse razrede.

V četrtek 16. septembra ob 9. uri je začetna služba božja v cerkvi novega bogoslovja in ob 13.15 uri prvi redni pouk. Ravnateljstvo

Hans Richter

Katastrofa na Humperškem mostu ga je v soboto opoldne iztrgala iz naše srede. Kot podžupan mestne občine Borovlje je bil v trenutku katastrofe na mostu, ki ga je potegnil s seboj v podivjano Dravo, ki ga je zagrnila in mu vzela življenje.

Hans Richter je bil človek širokega srca, neumorjen politični in družbeni delavec, odločen demokrat in iskren prijatelj vseh, ki so ga poznali. Pred 70 leti rojen na Češkem, se je leta 1916 priselil v Borovlje, kjer je kmalu našel svojo drugo domovino. Dolga leta je bil v Borovljah občinski tajnik, pozneje pa tudi župan. Z njimi in njihovim prebivalstvom je bil tako povezan, da se jim tudi po svoji vpokojitvi ni odrekel. Do svoje smrti je načeloval občinskemu referatu za gradbeništvo, ki je dal mestu sedanjo prikupno podobo.

Kot odločen demokrat se je leta 1944 uvrstil v koroške partizane. Vsa leta se je dejavno zavzemal za sožitje obeh narodov v deželi in za prijateljstvo na meji. Sedanji prijateljski odnosi med Borovljami in Tržičem so v veliki meri sad njegovih prizadevanj.

Kostanje

Našega priljubljenega župnika in rodoljuba Martina Kuchlerja ni več. Po 43-letnem župnikovanju na Kostanjah je v petek minulega tedna nenadoma umrl v 72. letu starosti, minulo nedeljo pa smo spoštovanega pokojnika položili k zadnjemu počitku.

Župnik Kuchler je svojo mladost preživel v Skočidolu, kjer se je rodil. Pred 48 leti je postal duhovnik, na Kostanjah pa je prevzel izročila Drabosnjaka. Dolga leta je bil njihov prosvetni in zadružni tribun. Vse tja v svoja stara leta je redno uprizarjal Drabosnjakov Pasion in druge njegove igre, po katerih so Kostanje zaslovele v slovenskem svetu.

Z župnikom Kuchlerjem smo zgubili ljudskega duhovnika, katerih je dandanašnji med nami vedno manj.

Ivan Bertoncelj-Johan

Sredi dela je v Kranju umrl Ivan Bertoncelj-Johan, star partizanski borec in aktivni družbeni delavec.

Poznali smo ga tudi pri nas na Koroškem, saj je bil eden izmed organizatorjev in usmerjevalcev protifašističnega gibanja v naših krajih. Vse od jeseni 1943 do konca vojne je kot član oblastnega komiteja za Koroško deloval v Rožu in Podjuni, kjer si je s vojim pogumom, pa tudi s svojo toplo človečnostjo pridobil mnogo prijateljev, s katerimi se je tudi po vojni vedno spet srečaval in obujal spomine na skupne boje za svobodo in demokracijo.

Od starega soborca in dobrega tovariša se je v torek na pogrebu v Kranju poslovil tudi zastopnik Zveze koroških partizanov.

NAFTOVOD TRST—DUNAJ:

Previdnost pri pogajanjih

Občina Kötschach-Mauthen je v zvezi z naftovodom Trst—Ingolstadt pred kratkim sklenila, da bo takoj prekinila razgovore z družbo TAL, ki gradi naftovod in ki bo njegov lastnik, če bo spoznala, da načrti družbe neprimerno prizadenejo območje občine. Istočasno je z objavami na občinskih razglasnih deskah pozvala občane, naj se ne prenaglijo pri sklepanju pogodb, ki so v zvezi z naftovodom (odškodnina za zemljišča in podobno). Izkazalo se je namreč, da so zastopniki TAL že stopili z zemljiškimi posestniki v tozadevna pogajanja, ne da bi predložili občini načrt o trasiranju naftovoda.

Naftovod Trst—Dunaj, ki je projektiran skozi Ziljsko dolino, Rož in Podjuno, sicer ne bo gradila TAL, marveč avstrijska družba, vendar to ne izključuje, da tudi pri nas lahko pride do podobnih nesoglasij med družbo na eni ter med občinami in zemljiškimi posestniki na drugi strani. Zato je priporočljivo, da se zemljiški posestniki in občine že vnaprej dogovorijo za tesno sodelovanje in za skupno akcijo, ko bo prišlo do tozadevnih pogajanj.

Slovenska kmečka zveza

Kruh nesrečnežev

Nekoč je živel pek, ki ni bil dober človek. Če ni spekel dobrega kruha, se je tako razjezil, da ga je zagnal skozi okno. Žena in otroci so se ga zelo bali.

Ko je spet spekel slab kruh, je bil zelo hud. Prav tedaj pa je prišel v sobo škrat in mu rekel: „Rad bi živel v tvoji peči, v tisti, kjer pečeš kruh. Če mi to dovoliš, bo tvoj kruh vedno dober, samo ti sam ga ne smeš jesti."

„Zakaj ne smem jesti svojega kruha?" je vprašal presenečeni pek.
„Zato," je dejal škrat, „ker je to kruh nesrečnežev. Dober je in lep, žene ga bodo rade kupovale, toda vsak, ki ga bo jedel, bo postal nesrečen."

Škrat je zlezel v peč in pek je začel peči zelo dober kruh. Ko je bil kruh spečen, ga je naložil na voziček in ga razvažal po hišah.

Žena čevljarja Aya ga je kupila in ga položila na mizo. Ko je njen mož prišel domov, je modroval: „Srečen sem, ker sem naredil dobre čevlje. Ljudje jih bodo kupovali." Potem je začel jesti kruh in v hipu je postal nesrečen.

„Ne, ne," je dejal, „nisem srečen. Moji čevlji niso dobri, nasprotno, celo zelo slabi so. Tudi moja žena in otroci niso dobri. Zelo sem nesrečen."

Tudi žena ribiča Beeja je kupila od peka hlebec kruha. Ko je ribič prišel domov, se je vsedel in se veselil: „Ha — ha, zelo sem srečen, ker sem ujel veliko rib. Še veliko takih je v reki. Dobro ženo imam in dobrega sina. Zelo sem srečen."

Potem je ugriznil v kruh. „Ne, ne," je dejal, „moja žena je slaba žena. Tudi moj sin je slab sin. In v reki ni več veliko rib. Tako zelo sem nesrečen."

Krojaču Ceeju se je pripetilo isto. Bil je zadovoljen in vesel, ker je sešil lepo obleko, ker je imel mnogo naročil, ker je imel lepo ženo, dve lepi hčerki, lepo hišo in lepši vrt. Pojedel je rezino pekovega kruha in že je bil nesrečen:

„Sešil sem grdo obleko in moja žena ni več lepa. Tudi hčerki ne in nihče ju ne bo maral poročiti. Moja hiša je grda in vrt tudi. Nesrečen sem."

Nekaj dni zatem so krojač, ribič in čevljar srečali na ulici peka, ki je kar sijal od zadovoljstva, ker je prodal ves kruh. Sam ga seveda ni jedel in zato ni vedel za nesrečo.

Trem možem se je zdelo krivično, da je pek zadovoljen, oni pa ne, zato so sklenili: „Zakaj bi bil on srečen, če mi nismo? Pojdimo in mu zažgimo hišo!"

Ko je pekova hiša začela goreti, je škrat zbežal iz peči. Takoj ko škrata ni bilo več, so trije možje postali spet srečni in se začudili: „Le zakaj smo zažgali peku hišo? Pek je vendar dober človek in mi vsi smo zelo srečni ljudje. Tudi peku želimo, da bi bil. Zakaj smo mu zažgali dom?"

Stekli so in prinesli vode ter pogasili ogenj. Potem so mu zgradili lep, nov dom.

Pek je spet pekel kruh. Včasih dobrega, včasih pa tudi takega, ki ni bil preveč okusen. Vendar se ni več jezil zaradi tega. Rekel si je: Včasih spečem dober, včasih pa tudi slab kruh. Včasih so dnevi dobri, pridejo pa tudi slabi. Toda niti kruh niti dnevi niso slabi, če smo mi srečni.

Tako je vsak v vasi jedel pekov kruh. Včasih slabega in včasih dobrega, toda vedno so bili vsi zelo srečni.

Vrabček in strašilo

Oton Župančič

Čiv-čiv, čiv-čiv,
še dolgo bom živ,
živ-žav, živ-žav,
še dolgo bom zdrav:
na sredi polja
tri vreče prosa!

Čiv-čiv, živ-žav,
vse prav? Vse prav!

Čiv-čiv, čiv-čiv,
saj nisem jaz kriv,
živ-žav, živ-žav,
če mož je brljav,
če metlo ima,
pa mesti ne zna.

Čiv-čiv, živ-žav,
vse prav? Vse prav!

Putka in petelinček

Putka in petelinček gresta v gozd lešnikov nabirat. Putka reče: „Petelinček, glej tam gori so trije v eni kepi!" Petelinček zleti na grm, putka mu pravi: „Vrzi mi doli ta čopek lešnikov!"

Petelinček vrže doli lešnike, čopek pa zadene putko ravno v očesce. Putka zaveka: „Čakaj, bom že doma povedala!"

Petelinček pravi: „Saj nisem jaz kriv, zakaj mi je grm hlače raztrgal!"
Grm pravi: „Zakaj me je koza objedla!"
Koza pravi: „Zakaj me je pastir premalo napasel!"
Pastir pravi: „Zakaj mi gospodinja ni kruha dala!"
Gospodinja pravi: „Zakaj mi mlinar ni moke zmlel!"
Mlinar pravi: „Zakaj mi je volk vso vodo popil!"
Volk pravi: „Zakaj je sonce sijalo, da sem tako žejen bil!"
Sonce pravi: „Zakaj mi je Bog ukazal!"
Tako je nazadnje kriv ljubi Bog, da je putka na enem očesu oslepela.

Koroška narodna

FRAN ERJAVEC

KRT

Poglejmo enkrat malo pod zemljo. Tam doli krt kraljuje, zato jo tudi imenujemo »krtovo deželo«. Poglejmo v temno kraljestvo, kako po njem gospodari mnogo psovani in hudo zatirani krt. Dolžili so ga in dolže ga še danes, da je zanikrn tihotapec, da grize korenine sadežem, ki morajo potem usahniti. Ako bi bilo to resnično, gotovo bi zaslužil hudodelec, da ga na smrt obsodimo. Ali že pri mnogih živalih smo se preverili, da jih svet krivično sodi, in zato tudi krta nočemo soditi prenaglo, predno se ne prepričamo na svoje oči, kaj je v stvari.

Poglejmo si najprej obtoženca. Kakih 5 palcev dolgo truplo je valjarju podobno, skoro bi dejal, da je v plečih močnejše kot zadaj, vratu ni videti, od krepkega tilnika se glava zožuje v precej dolg rilček. Uhljev nima, tudi oči ni videti, ima jih pa vendar, le majhne so in v dlaki skrite. Noge so kratke in slabe, da se nanje ne more mnogo opirati, zlasti velja to za zadnji, in krt res ne hodi toliko po nogah, kolikor se pravzaprav plazi po izritih ceveh in hodnikih. Prednji nogi, dasitudi kratki, sta vendar močni, široki, lopatasti in na stran obrnjeni. Rep je kratek in tenek. Črna dlaka ni dolga, ali je gosta, svetla in se malo na modro spreminja.

Odprimo mu še gobček. Oho! kaj je pa to? Vsi zobje so ostri in koničasti kakor igle. Hm! to bi čudno bilo, da bi ta žival korenine žrla, kajti vse ostrozobe živali se žive z mesom ali pa z drugimi malimi žuželkami in s črvi. Da bi prav krt v tem bil drugačen — ni verjetno. Ali človek je že tak, da včasih rajši veruje praznovernim in nevednim ljudem kakor lastnim očem. Toda ženimo stvar do kraja! Razporjimo ga ter mu poglejmo v želodec! Kar je pojedel, to se bo našlo v njem. Pa kaj najdemo? Nekaj mišje dlake, nekoliko napol prebavljenih črvov in hroščevih kož. N e d o l ž e n je! Neumni njegovi obrekovalci so modrovali tako: »Tukaj je več objedenih usahlih sadik, zasačili smo pa tudi krta, tedaj nihče drugi ni to zakrivil kakor krt. Križajmo ga!« Taki ljudje so kratke pameti, da ne premislijo, da so samo zato pri usahlih rastlinah ujeli krta, ker je ondi hrustal bramorje in ogrce, ki so korenine izpodjedali. V praznem kozolcu ni vrabcev, temveč v polnem.

Ako bi morda še kdo stresel z glavo, naredimo mu še eno poskušnjo! Denimo nekoliko živih krtov v skrinjo z zemljo napolnjeno, med zemljo jim zmešajmo sladkih sočnih korenin, bramorjev, žab, črvov, ogrcev in zrezanega mesa. Krti kmalu začno riti, za kratek čas črvom, ogrcem, žabam in mesu ni sledu ni tiru, vse so požrli, korenja se pa nobeden ni dotaknil. Ako jim hitro ne damo spet jesti, se bodo jeli med seboj klati in žreti in zadnji bo tudi hitro od lakote poginil. Ni je skoro tako požrešne živali, krt namreč poje vsak dan toliko, kolikor sam tehta, ali rastline ne povoha.

Mislim, da bo sedaj vsak prepričan, da krt ni naš sovražnik, ampak prijatelj. Ni torej pametno krta na vse kriplje preganjati. Res je, da rije po zemlji in dela nevšečne krtine po travnikih. Ali treba je pomisliti, da tako rahljanje zemlji ni kvar, krtine pa z grabljami poravnaj, pa bo vse prav. Toliko se sme reči, da se škoda ne da primeriti s koristjo, ki jo imamo od krta. Le v vrtih je siten zaradi vednega rovanja.

Krt ima neizrečeno dober nos in tenek sluh, tudi je čudovito uren posebno pod zemljo in celo na zemlji ga človek težko dohaja; ako je treba, tudi plava čez široko reko. Največji mojster je pa v rovanju in kopanju. Z rilcem rahlja zemljo, z lopatastima prednjima nogama koplje, z glavo in tilnikom pa peha prst pred seboj, dokler je ne izmeče v podobi krtine. Pod zemljo ima prav umetno izdelano hišo, namreč mehko nastlan kotliček, okoli katerega gresta dva rova ali dve poti ena nad drugo, iz gornjega rova se gre v hišo, iz katere drži še ena pot navzdol na veliko cesto. Tista prva dva okrogla rova sta med seboj v zvezi z nekoliko potmi in od velike ceste so razpeljane manjše na vse strani, po njih hodi krt na lov in po lovu se spet vrača domov. V hišo hodi na gornja vrata, iz hiše pa na spodnja. Blizu hiše nekod ima tudi vodo, kamor hodi pit; ako ni v sosedstvu kake mlake, si naredi sam kapnico, kamor se voda zbira.

Krtica ima posebno hišo, kjer na mehki postelji skoti 3—5 mladih krtičev, ki niso večji od boba; samec in samica, skrbita zanje ter jim donašata hrano. V nevarnosti jih krtica skriva in prenaša v gobcu.

Krt je ponoči bolj delaven kakor podnevi, pozimi ravno tako kakor poleti. Sovražnikov ima med pticami in med četveronogimi živalmi dosti.

V Južni Afriki živi krt, ki ima posebno lepo bleščečo dlako, ki se iz zelene barve preliva na zlato, zato mu tudi pravijo: Zlati krt.

VLADO FIRM:

Uskoška nevesta

14. nadaljevanje

Grajski zasledovalci so se vračali brez uspeha. V gozdove, ki so v svoja nedrja sprejeli puntarje, pa se niso upali.

V vasi pod gradom so se srečali s plemiškimi oddelki, ki so prihiteli na pomoč. Poveljnik Ravnah se je čudil, ko je videl prazno in mirno grajsko pobočje. Zadovoljen smehljaj se mu je razlezel po obrazu. Ko pa so mu vojščaki privedli mali oddelek grajskih oborožencev in mu je njihov vodja pojasnil vse, se je zresnil in mu naročil:

„Sporočite svojemu gospodu grofu, da blagovoli sprejeti moje vdane pozdrave. Moje poveljstvo mu pošilja le manjši oddelek vojaštva, ker so že na gradu Uskoki in ker je bil napad uspešno odbit. Mi pa nadaljujemo pohod na Rožek in Kočevje, da kaznujemo upornike, ki se ponekod še drže. Čas sojenja kolovodij upora mu bo po slu sporočil blagorodne gospod glavar. Sodili bodo v Ljubljani ali pa v Novem mestu pri deželnem sodišču."

Brez pozdrava se je obrnil in odšel k ognju, kjer so kuhali njegovi vojščaki. Dovolil je nekaj počitka. Sam pa je napisal uradno poročilo in sel ga je odnesel v Novo mesto deželnemu upravitelju. Med ozelenelimi vinogradi pa je zamišljeno jezdil Jure s svojimi. Skrbelo ga je, kaj se lahko izcimi po neuspehu, ki so ga doživeli puntarji. Ni slišal klopotca, ki se je poganjal v vetru. Ali bodo njega in njegove tovariše hoteli sprejeti med uskoške vojščake? Le tako bi se lahko rešil sodne gosposke in rabljeve vrvi, ki se je že tolikokrat zadrgovala okoli kmečkih vratov. Za njim pa so nemo, sklonjenih glav jezdili tovariši.

Po dolgi ježi so zagledali pred seboj žumberško graščino. V postrani dolini pa so se vrstila uskoška naselja. Na bližnjih travnikih so se pasle številne črede. Vriskanje in kričanje pastirjev se je mešalo z laježem poldivjih psov. Tu je živel rod, ki ni bil podložen grajski gospodi in ni plačeval davka, niti tlačanil.

Ko so jezdili skozi naselje, so jih spremljali radovedni pogledi domačinov, dokler jih ni skril cestni prah. Na koncu vasi so se srečali s pogrebci. Nosili so otroka, zavitega v domače platno. Mrmraje so šli mimo jezdecev. Za mrličkom pa je stopala mati, z leseno zibelko v rokah. Mali sprevod je zavil čez travnik k široki bukvi, pod katero je bil izkopan grob. Ko so pogrebci položili trupelce v grob, so jezdeci, ki so se ustavili, zaslišali materin jok. Žena je naenkrat poskočila, treščila zibko na zemljo, jo razbila in pričela zmerjati gluhega kosca*, naj oslepi, naj onemi trdosrčnež. Grobarji so jo poslušali sklonjenih glav. Zopet se je začul materin glas:

„Ti, suha smrt, okostnjak grabežljivi, požri še zibko, če si mi otroka, ki bi postal hraber vojščak! Polomi si zobe in skrhaj si koso!"

Žena je utihnila, vrgla razbito zibko v jamo in odšla v naselje. Grob so nato zasuli in položili nanj dva težka kamna ter srebrnik. Široke bukove veje so grobek zagrnile . . .

Jezdeci so zopet pognali utrujene konje v skok in kmalu prijahali na ozko pot, ki se je zvijala po žumberški strmini proti zavarovanemu gradu.

Grajska straža, ki jih je že od daleč zagledala, je napovedala staremu glavarju prihod tujih jezdecev. Vrata so bila na stežaj odprta. Na grajskem dvorišču jih je pričakal Tudor s sivolasim oskrbnikom. Po dvorišču pa so se lovili Uskoki; eni so se razposajeno premetavali po travi ob obzidju, drugi so se krepko pestili vsem v zabavo in iz hlevov pa je nekaj pastirjev poganjalo vole in konje, ki so jih morali odpeljati na sejem v sosednji kraj, kjer je bilo proščenje. Na manjšem dvorišču pa je stal voj martolozov, oborožen in pripravljen na pot. Brkati Brano si je zopet sukal brke, zadovoljen, da si bo na dolgi ježi zopet razgibal stare kosti. Oddelek je čakal na ukaz, da pohiti na pomoč mehovskim branilcem.

„Hej, Jure!" je zavpil Brano, ki je pravkar prišel na dvorišče. „Prata beraška, kaj pa ti tukaj?" Presenečen je strmel v skupinico, ki je že razjahala in se napotila k Tudorju. Juretu se je razjasnil mračni obraz, ko je zagledal starega Brana.

„Ali jih poznaš, Brano?" je vprašal Tudor in si ogledoval prašne in raztrgane goste.

„Seve, seve, sinko! Stara znanca sva. Nekoč me je rešil iz rok harambaševih rokovnjačev. Precej trda mi je predla in le malo je manjkalo, da nisem v njihovo veselje zacepetal na starih rogovilah. Imeli so me za grajskega gospoda!"

Glasen smeh se je razlegal po dvorišču. Brano pa se je namršil, pogledal tovariše, si pogladil bradico in ker smeh še ni pojenjal, je zavpil:

„Seveda, vas že ne bi, kljuseta."

Ko je Tudor zvedel o neuspešnem puntarskem napadu na grad Mehovo, je po kratkem razmišljanju pristopil k Juretu, ga potrepljal po ramenu in se obrnil k Branu:

„Pojdi in odpelji jih k poveljniku martolozov, naj jih uvrsti med svoje in jih oboroži. Nekaj časa boste ostali v gradu!"

Mehovski sel, ki je stal v bližini in poslušal razgovor, je osupnil in jih grdo gledal. Ni pa si upal niti črhniti.

* smrt

Zapovedi za tašče

● *Ne »kraljujte« po vsej hiši! Če ste mlada dva sprejeli na stanovanje, ju pustite živeti njuno lastno življenje vsaj v tisti mali sobici, ki jo imata. Ne imejte snahe pri skupnem gospodinjstvu le za pomočnico, ki ni zmožna drugega ko čiščenja solate in pomivanja posode. Delujta v duhu »koeksistence« in če pride do spora, ga uredita sami.*

● *Ne ponavljajte venomer: »V naši hiši nismo nikoli tako delali!« Ne omenjajte snahinih resničnih in namišljenih napak pred drugimi, raje jo pohvalite in, če je res kaj pogrešila, ji to povejte prijateljsko in med štirimi očmi.*

● *Ne govorite venomer o »starih, dobrih časih«, ko so bile žene le kos pohištva v stanovanju, ki se je kar svetilo od čistoče. Razumite novi čas in moderno ženo, ki noče biti ustvarjena samo za štedilnik.*

● *Ne govorite sinu: »Revež, kako si se opekel, ko si vzel to prismodo!« Priznajte, da ste tudi vi bili mladi in morda še bolj neizkušeni ko vaša snaha.*

● *Kadar pri računih »šepa«, ne zmajujte z glavo, češ ko sem jaz gospodinjila, je bilo vse drugače. Pomagajte ji raje s svojimi izkušnjami namesto da nergate.*

● *Ne glejte na snaho kot na osovraženo žensko, ki vas je oropala sinove ljubezni, raje glejte v njej ženo, ki ga je osrečila.*

● *Ko se rodi prvi otrok: »Moji otroci so vsi zrasli brez posvetovalnic in zdravnikov!« Pustite mladi materi, da skrbi za otroka po lastni presoji, saj je njen.*

● *Popazite včasih svoje vnučke, da bosta mlada dva brez skrbi odšla kdaj zvečer ven. Kadar gredo na izlet, pojdite z njimi le, če so vas povabili, drugače pa si raje poiščite družbo svojih let!*

● *Vse vaše pripombe k snahinim oblekam tudi niso prav umestne: »Nič drugega ji ne brodi po glavi ko moda in pri vsem tem se oblači ko šestnajstletna smrklja!« Recite raje: »Saj jih nima šestdeset ko jaz. Nima sicer še izkušenj, pa bo že nekaj iz nje.«*

● *Kadar pride do prepira med mladima, bodite objektivni in se postavite, če je potrebno, tudi na snahino stran.*

Ko so češplje dozorele . . .

Češpelj je mnogo vrst, raznih oblik in barv od nežno modrovijočilastih do rdečkasto-rumenih. Za kuho uporabljamo tiste, ki jih lahko izkoščičimo. Češplje so edino sadje, ki ga lahko kuhamo za marmelado brez sladkorja. Kadar jih vlagamo v kozarce za kompot, jih nabodemo s šivanko, ker jim med kuhanjem zelo rada popoka nežna kožica. Češplje, sveže ali suhe, odišavimo s klinčki, cimetom, vanilijo, limono, rumom in rdečim vinom.

HITRO PRIPRAVLJENI ČEŠPLJEVI CMOKI

V kozico vlijemo 6 dcl vode, osolimo s kavno žličko soli in dodamo 6 dkg margarine. Že v malo toplo vodo stresemo 30 dkg moke in mešamo, dokler ne zavre. Testo še s kuhalnico nekajkrat obrnemo, stresemo v skledo, dodamo 2 celi jajci in še 30 dkg moke. Po potrebi še potresemo z moko in zamesimo testo. Testa ne valjamo, ampak ga jemljemo kar v pomokrano roko in vanj zavijamo češplje kar s koščicami. Cmoke kuhamo največ 10 minut, denemo na krožnik in zabelimo z drobtinami. Iz te količine pripravimo približno 50 cmokov.

VLOŽENE ČEŠPLJE Z RUMOM

Izbrane češplje operemo, odtrgamo peclje in naložimo testo v patentne kozarce. V vsak kozarec damo žlico ruma, morda dve, če je kozarec večji, in 2—3 žlice sladkorja. Če so češplje manj zrele, bo treba več sladkorja. Kozarec zapremo in češplje kuhamo v lastnem soku v sopari 20 minut pri 80 stopinj C. Tako vložene češplje ponudimo pozimi v steklenih skledicah, obrizgane s sladko smetano.

ČEŠPLJEVO SLADKO

Češplje poparimo in čez nekaj časa olupimo. Medtem pripravimo apneno raztopino. V večji skledi razpustimo pest ugašenega apna, premešamo in počakamo, da se voda sčisti. Čisto vodo nato odlijemo in vanjo potopimo olupljene češplje za eno uro. Potem jih dobro speremo in pustimo na cedilu, da se odtečejo. Apnenna voda ne pusti nobenega duha, pripomore pa, da se nam češplje ne razkuhajo in ostanejo lepo cele.

V kozico damo na kilogram češpelj kilogram sladkorja in ga z malo vode gosto skuhamo. Dodamo češplje, kuhamo, da postane gostljato, narežemo v sladko še na kilogram sadja celo olupljeno limono in dodamo malo vanilije ter napolnimo še vroče v kozarce.

Sladko ne jemo samo, ampak ga mešamo med druge kompote, zelo se prileže pozimi med enolični jabolčni kompot, prilega pa se tudi sadni solati, raznim čašam in drugim sladicam.

SUHE ČEŠPLJE

Za sušenje uporabljamo čimbolj zrele češplje. Najboljše so take, ki se že na drevesu pri peclju malo gubajo in sušijo. Tesno jih naložimo na rešetko in sušimo v pečici pri 60 stopinj C 18—24 ur, kar je seveda odvisno od debelosti in zrelosti češpelj. Doma nasušene češplje so nekuhane veliko bolj higienične, posebno radi jih imajo otroci, pozimi jih pa lahko tudi vsestransko uporabljamo.

NASVETI

■ Za darilo ste dobili dalije, ki pa imajo na žalost prekratke peclje za vašo vazo. Vzemite nekoliko časopisnega papirja, ga zmečkajte in dajte na dno vaze. Tako bodo cvetlice imele potrebno oporo.

■ Razliti kozarci puščajo na mizi nelepe sledove. Če bomo pod prt pogrnili še polivinilast prt, se bomo temu izognili.

■ Rjo s pločevine odstranimo tako, da jo posujemo s soljo in zdrgnemo s kožo, ki je ostala od slanine. Če je nimamo, je dober tudi papir, v katerega je bilo zavito maslo ali margarina.

Poskusite!

SATARAŠ

Na masti zarumenimo pol glave sesekljane čebule, dodamo 4 zrezane zelene paprike, jih malce prepražimo, zalijemo in dušimo do mehkega. Medtem stepemo v skodelici štiri jajca, jih osolimo, opopramo in skupaj s tremi dobro zrezanimi paradižniki pridenemo zmehčanim paprikam. Jed mešamo nad ognjem tako dolgo, da jajca zakrknejo, nato jo serviramo s kruhom ali dušenim rižem in solato. Po okusu pa lahko paradižnik dušimo skupaj s papriko, le da v tem primeru ne prilijemo vode, ker je ima paradižnik sam dovolj. Ko se vsa voda izsuši, pridenemo jajca in ravnamo po gornjih navodilih.

GOBOVA OMAKA

Na masti zarumenimo pol glave zrezane čebule, dodamo 2 olupljena in zrezana paradižnika in 20 dkg očiščenih in zrezanih jurčkov. Vse skupaj osolimo, opopramo in dušimo tako dolgo, da se vsa voda izsuši. Nato primešamo gobam žličko moke, jo prepražimo in zalijemo z vodo ali juho, začinimo z zdrobljeno kumino, s strtim česnom in peteršiljem, nakar prilijemo nekaj kisle smetane. Omako že prevremo in jo serviramo s pire krompirjem.

PET POGLAVITNIH NAPAK

Med mnogimi vzroki, ki so v zadnjem času vplivali na podaljšanje človeškega življenja, je prehrana brez dvoma eden izmed najvažnejših. Toda — ali vsi vemo, kako se je treba hraniti, da zagotovimo svojemu telesu ne le dolgo življenje, temveč tudi večjo delovno storilnost, pravilno rast, zdravo zobovje, lepo držo itd.! Prikličimo si v spomin največje napake in pomanjkljivosti v prehrani, ki jih vsak dan srečujemo v naših gospodinjstvih!

1. Uživamo vse premalo mleka, živila, ki je eno izmed najboljših, ki nam je vedno na voljo in sorazmerno tudi poceni.

2. Ne jemo dovolj surove hrane. V surovi hrani niso ohranjeni le vitamini, temveč si z njo tudi poživljamo dlesni in čistimo zobovje. Naši predniki so uživali več surove hrane kot mi in znano je, da so imeli zdravo zobovje.

3. Vsa dosedanja raziskovanja o prehrani ljudi so dokazala, da uživamo vse preveč mlevskih izdelkov. Količine kruha, testenin, riža, sladkorja bi morali zmanjšati, hkrati pa povečati količine zelenjave (kuhane in surove) in mleka.

4. Uživamo preveč maščob. Američani pravijo, da ne bi smeli uživati več kot 2 do 5 dkg maščob na dan. In prav imajo, saj povzročajo le-te razen čezmerne debelosti tudi arteriosklerozo.

5. S kuhanjem zmanjšujemo hranilno vrednost živil, neredko pa jo skoraj uničimo. To velja predvsem za zelenjavo. Najprej jo prav dobro namakamo in s tem uničimo že dobršen del rudninskih snovi in vitaminov, potem pa jo še kuhamo v veliki količini vode, ki jo moramo odliti. Ne pozabite pa, da tudi pregrevanje živil znatno poslabša njihovo kakovost.

Krčne žile — težave nekaterih poklicev

Čeprav je te nadloge v zadnjem času nekoliko manj, so krčne žile še vedno vse prej kot redka bolezen. Kakšne so težave v zvezi s tem obolenjem? Posamezne vene, posebno na nogah, v mečih in pri razvitejši obliki tudi v stegnih, se vozličasto navijejo ter nabreknejo. Koža nad njimi pomodri, se sčasoma nad vozliči stanjša, temneje obarva in neredko obolelo mesto prekrije srbeč izpuščaj. V najhujšem primeru se posamezni skrotovičeni žilni pleteži vnamejo. To se kaže v bolečini nad obolelim mestom, v rdečici kože ter v zatrdlinah pod njo. Te zatrdline potekajo kot napete vrvi pod kožo v smeri žil, navadno vzdolž nog.

Bolezen zdravimo na več načinov. Nekdaj je bilo običajno, danes že malo manj, da so v razširjene vene vbrizgavali raztopino, ki je vnela steno žil; s tem da so se žile vnele, so se stene zlepile in je tako prišlo do ozdravitve. No, na žalost je tako zdravljenje precej boleče, ne popolnoma brez nevarnosti in pa še neuspešno, da bi lahko preprečilo ponovno pojavljanje krčnih žil. Zato se v zadnjem času takemu zdravljenju pridružuje drugo, operativno. Z operacijo je mogoče izpod kože odstraniti cele pleteže razširjenih žil. Taka metoda je sicer uspešnejša, vendar tudi ta ne more nadomestiti najboljše: preprečevanja nastanka krčnih žil.

Statistika in izkušnje so dognale, da bolujejo za to boleznijo predvsem ljudje, ki mnogo stoje. Že kot nekako poklicno obolenje smatramo nastanek krčnih žil pri natakarjih, prodajalkah, frizerjih, delavcih in delavkah, ki stoje, ko opravljajo svoje delo za strojem in podobno. Res je, da delo stoje ni edini vzrok za nastanek te bolezni in da obstaja tudi nekaka rodbinska nagnjenost k temu obolenju. Znano je, da predvsem dekleta, katerih matere so bolehale za to boleznijo, lahko pričakujejo, da se bo pojavila tudi pri njih, posebej še po enem ali dveh porodih (bolezen napada ženske nasploh v veliko večjem odstotku kot moške). Najboljše zdravilo je preprečevanje nastanka. To pa dosežemo s tem, da skrbimo za dobro cirkulacijo krvi v žilah na nogah. Ljudje, ki pri delu veliko stojijo, naj, kadar jim čas dopušča, hodijo na krajše sprehode. Med delom naj bi se vsi tisti, ki ga opravljajo stoje, v času, ki je odmerjen za počitek, posedli tako, da bi imeli noge više, kot je mesto, na katerem sede.

Posebno ženam med nosečnostjo svetujemo, da se točno drže navodil, ki jih dobe v posvetovalnicah za žene, ter da v zadnjih mesecih nosečnosti, v primeru, če se žile že pojavijo, nosijo gumijaste nogavice, vendar ne pretesnih (take nogavice so samo pomagalo k zdravljenju, ne pa zdravljenje).

V primeru vnetja žil, predvsem če ga spremljata visoka temperatura in mrzlica, pa sodi obolenje k zdravniku, ki bo odredil nadaljnje zdravljenje.

„Še prej pa v kuhinjo, dečki!" jih je povabil Brano, prijel Jureta za komolec in ga povlekel za seboj.

Tudorja pa so trapile hude misli. Ali naj pove očetu o ubežnikih in kako jih naj prikrije mehovskemu gospodu. Njemu že, toda deželni gosposki, hm.

Iz razmišljanja ga je zmotil stražnik. Najavil je novega gosta, ki se je opotekaje bližal graščini. Postaven možak je bil. Od znoja osiveli lasje so se mu lepili na čelu. Opiral se je na močno grčavko. Ko je prikrevsal v graščino, je brez pozdrava in ne oziraje se na vzklike stražnikov, naj počaka, korakal naravnost k Tudorju, ki se je zdrznil, ko ga je spoznal. Čez čelo se mu je vlekla krvava rdeča brazgotina.

„Svobodnjak Hrast!" je skoraj zašepetal.

Možakove sive oči so srepo zrle v njegov obraz. Oslinil si je modrikaste ustnice in pohrkajoče dejal: „Prišel sem . . ."

„Brez konja?" ga je prekinil Tudor in mu ponudil roko, ki jo je svobodnjak prezrl.

„Med potjo so ga vzeli Kacijanarjevi vojščaki. Namenjeni so v Kočevje."

„Kaj pa . . ." je hotel vprašati Tudor, a je umolknil, ko je videl svobodnjakov obraz, ki se je v hipu spačil.

„Dana!" je končno bruhnil iz sebe Hrast. V nemoči je krčil pesti in sopel.

Tudor je pristopil k njemu, ga močno potresel in zakričal:

„Govori, človek! Kaj je z njo?"

Hrast se je zamajal in odrinil Tudorja.

„Biriči so jo odpeljali na Mehovo."

Tudor je onemel. Pomignil je oskrbniku:

„Pelji ga v grad. Naj se odpočije in naje!"

Hrast je počasi odšepal za oskrbnikom.

Tudorju so se zabliskale oči. Ko je ob sebi zagledal sla mehovske graščine, je vzdignil roko. V obraz mu je hušknila kri. Ni udaril.

„Straže!" je kriknil. „Vrzite sla v ječo, brž! V ječo, da ne bo nikdar več zagledal sonca."

Njegovo kričanje je odmevalo po dvorišču. Preden pa so ga osupli stražarji mogli zgrabiti, se je ta že zavihtel na enega izmed konj, ki so jih mimo vodili pastirji, in odvihral skozi grajska vrata. Uskoke, ki so skušali zadržati konja, so pometala konjska kopita. Jezdec mu je ležal na hrbtu, da ga skoraj ni bilo videti.

Presenečen je vzkliknil Tudor:

„Brano! Pripravljeni voj za menoj, brž v skok! Ušel je, rokovnjač grajski. Vse nam pokvari."

Brano je strmel v Tudorja in lovil besede. Tudor ga je lopnil po hrbtu, da je jeknilo, in stekel na malo dvorišče. Strgal je Uskoku vajeti iz rok in se že zavihtel na vrančev hrbet. Po dvorišču se je razlegal ukaz.

„Voj martolozov za menoj, pohod!"

Vrancu je Tudor nategnil vajeti, da se je vzpel in se obrnil. Petdeset dobro oboroženih konjenikov se je zapraši čez grajsko dvorišče za Tudorjem.

„Hej, hej, hej!" je vpil Brano, ko se je končno le otresel presenečenja. „Prata beraška, nikamor brez mene. Tudor, ti pobalin, kdo bo pazil nate, hu!"

Zavihal si je brke, skočil k svojemu Lisku, ki je mulil travo, se vzpel in ga kriče pognal v skok.

„Hoj, čarovnik! Odpri vrata, da bi te . . . kar po bližnjici jezdim in jih pričakam," si je mrmral v brk. „Nemara ulovim še mehovskega sla in mu potipljem butico!"

Lisko je prhnil, iz nozdrvi mu je priletela pena. Razgibano je poskočil zdaj v levo zdaj v desno, dokler ga niso močna gospodarjeva stegna poučila, da sedaj ni časa za norčije. Iztegnil je vrat in zdirjal, da so se mu kopita komaj dotikala tal. Za jezdecem so ostajale vzpetine in griči. Ker si je hotel Brano skrajšati pot, je jezdil čez drn in strn. Po hosti, skozi katero je topotal, je frlelo listje, grmičevje se je razmikalo in lomile so se veje, ki so se povešale na ozko stezo. Branu je po licu tekla kri. Močna veja ga je udarila in mu razcefrala kožo. Z levico si je skušal varovati obraz, z desnico pa je čvrsto vodil konja, ki se je spotikal med koreninami. V strahu, da si Lisko ne polomi nog, je zmanjšal hitrost. Obrisal si je obraz z mehko grivo in ga pogladil po znojnem vratu. Ker je pot nenadoma začela strmo padati proti dolini, kjer je prešla na glavno cesto, ga je za uzdo vodil po strmini. Pod seboj je na travniku zagledal osedlanega konja. Zasenčil si je oči in presenečen vzkliknil:

„Ho, to je grajska mrha. Kje je sel?"

Zrahljal si je pištolo za pasom, izpustil Liska in se previdno napotil proti njemu. Ko ga je hotel uloviti, se mu je umaknil. Še preden pa je zarobantil, mu je zabrnelo okoli ušes in že mu je dobro merjena puščica odnesla čepico. Zaklel je in se zgrabil za zmršene lase.

„Hm, luknje ni," je glasno ugotovil.

„Pa bo!" je odgovoril robat glas iz goščave, „če te prsti srbijo."

Brano se je bliskovito obrnil in strmel v goščavo, od koder se je čez nekaj trenutkov izluščila velika rokovnjaška postava. Branu so se od jeze povesili sivi brki. Pozorno je ogledoval okolico.

„He, ti smrt rokovnjaška, ti in tvoji . . ."

„Molči, stari!" ga je ostro prekinil mrki rokovnjač, ki je prihajal bliže; v rokah je držal napet lok.

„Ti in tvoja uskoška svojat sta pomagali mehovskemu gospodu odbiti tlačanski napad. Upihniti bi te moral ali vsaj za noge obesiti na grajski stolp!"

Brano je zgrabil za pištolo. *(Se nadaljuje)*

za oddih in razvedrilo

HENRY SLESAR

Bilo je v časopisu

Bleda ženska na nosilih se je stokaje oprla na komolce in zmedeno stresla glavo. »Neumno«, je rekla. »Naravnost neumno. Res ne morem pojasniti, kako se je zgodilo.«

»Kar pripovedujte,« jo je bodril policijski poročnik in se ji dobrohotno smehljal.

Požrla je slino in se spet zleknila po nosilih. »Bilo je tako,« je obotavljaje začela. »Milton — moj mož — in jaz sva davi ravno sedela pri zajtrku. Bilo je že proti deseti, ker se Milton ob sobotah vedno rad naspi. In kot običajno je tudi danes takoj spet planil po časopisu.

To branje časopisa pri zajtrku, to je ena najgrših Miltonovih navad. Moram mu postreči, naliti kavo, namazati kruh z maslom, in niti ne zamrmra v zahvalo in si ves čas drži ta bedasti list časopisa pred obrazom.

Tako tudi danes. Sedi tam, čita, prežvekuje — in naenkrat se začne obnašati, kot bi bil prismuknjen. Skoči pokonci, iztrga majhen hošček iz časopisa, oglas ali kaj vem kaj, in si ga stlači v žep. Potem se požene k obešalniku, si obleče jopič, povezne klobuk na glavo in odnese ga kot raketo na mesec. Komaj sem se zavedla, že je bil iz hiše.

Predstavljajte si, poročnik: brez besede. Ne vem, kam teče in zakaj in sploh nič. Enostavno ni ga več.

In ob četrt čez enajsto je naenkrat spet tu. Slišim, kako tiho odpre vrata stanovanja. »Milton?« zakličem. »Si ti?«

Res, Milton je. In, kaj mislite, kaj počne? V roki ima revolver in z njim meri vame. Najprej mislim, da se šali. To sem bila osupla, ko je zares pritisnil na petelina in — bum — že se tista reč sproži!

Nikoli ne bi pomislila, da moj Milton zmore kaj takega. Da me čisto enostavno poči! Stoji tam, pomeri me ustreli, se obrne in že je spet zunaj.

Smešno, nikoli ne bi pomislila, da se tako čuti, če te zadene krogla! Čutiš samo kratek, trd udarec, nič več. Ali ste to že vedeli, poročnik? Da, in zdaj ležim tukaj. In obleka je tudi čisto uničena. Ne verjamem, da jo lahko še kdaj oblečem. Kaj mislite?«

»Samo ne razburjajte se,« jo je miril policijski zdravnik, ki jo je medtem obvezal. »To je gladka prestrelina. Izgubili ste nekaj krvi, toda krogla je zadela le mišični del na vaši levi podlakti. Imeli ste veliko srečo, gospa Hanley.«

»Srečo!« je besno hlipnila. »Nikoli v svojem življenju nisem imela sreče. In moj najnesrečnejši dan je bil oni, ko sem bila dovolj neumna, da sem se poročila z Miltonom.«

Njene sive oči brez leska so romale od zdravnika, ki je pospravljal svojo torbo, tja do poročnika. Ta je držal v roki telefonsko slušalko in šepetaje govoril vanjo. Ko jo je odložil in prišel k ranjenki, je dela tak zadržan obraz kot nekdo, ki prinaša slabo novico.

»Žal mi je, da vam moram sporočiti«, je rekel in se odkašljal, »Toda eden od policijskih voz je ustavil vašega moža. Bilo je v predmestju. Seveda so ga poklicali, kot je predpis, in zahtevali, naj obstoji. Žal ni ubogal.« Poročnik se je še enkrat odkašljal. »Bojim se, da je mrtev . . .«

Mišice na njenem obrazu so trzale kot razburkano morje, ko čezenj brije močan veter. Zaprla je oči, in, ko je spet dvignila veke, je bil njen obraz čisto miren.

»Ubogi Milton«, je vzdihnila. »Sklepam, da bi radi zdaj zvedeli, kakšen človek je bil in tako.«

Poročnik je pokimal. »Prav to.«

»Torej, Milton je bil v mnogih ozirih človek kot mnogi drugi, vendar nisem še nikdar videla takega skopuha, kot je bil on. Sveta nebesa, ta je gledal na vsak groš!

Mislim, da je to tudi pravi vzrok, zakaj sva si bila vedno znova v laseh. Milton je bil tako stiskaški, da si že šest let ni kupil novih čevljev. Obleka, v kateri ga bodo zdaj dali v krsto, je stara najmanj devet let.

Bi radi enkrat videli nekaj smešnega, poročnik? Potem si ob priložnosti oglejte njegove predale: Milton ima verjetno največjo zbirko starega staniol papirja v celem mestu. Polne omare vezalk je spravil in poln predal gumijastih trakov.

Ne sprašujte me, kaj je hotel z vso to šaro in zakaj jo je spravljal, toda enostavno se mu ni posrečilo, da bi odvrgel karkoli, kar bi imelo vsaj še najmanjšo vrednost. Večjega skoporiteža, kot je Milton, svet še ni videl.

No, naj bo že karkorkoli, prepiri med nama so se vrstili. In vedno samo zaradi ničvrednega denarja. Z njegovo klavrno tedensko plačo sem skušala gospodinjiti, kot je pač šlo. Gotovo daleč naokrog ni gospodinje, ki ki imela večje izkušnje v pripravljanju ostankov, kot jih imam jaz. In kar zadeva moje obleke, je bila tudi vedno ista pesem: iz starega novo.

Verjemite mi, poročnik, res sem si prizadevala. Vsako sveto leto enkrat sem pa le morala izdati nekaj grošev in si kaj privoščiti. Končno ženska le tu pa tam potrebuje nov klobuk ali ljubek plašč, če noče duševno in sploh priti čisto na psa!

Milton pa tega enostavno ni hotel razumeti. Mogoče tega tudi ni mogel, kdo ve. Vsekakor sva si nekajkrat temeljito skočila v lase, ker mi je očital, da mečem denar skozi okno.

Nekoč me je po nekem velikem prepiru zgrabila taka jeza, da sem vzela denar za gospodinjstvo za ves teden, bilo je skoraj petdeset dolarjev, in nakupovala, kar mi je ravno prišlo na misel. Samo zanalašč, razumete! Obložena z zavoji sem se vrnila domov. Kaj mislite, kakšen obraz je naredil Milton! Pena mu je prišla na usta, tako ga je stresala jeza. Gotovo bi mi zmetal posodo v glavo, a je bil veliko preskop, da bi kaj razbil.

Odtlej me je vedno le tako smešno ogledoval od strani. In kar se je zgodilo včeraj, je bilo zares zadnje.

Priznati moram, da me je lahko pregovoriti. In včeraj je prišel k meni nek zastopnik, ki mu je jezik tekel kot namazan! Prodajal je sesalce za prah. Preden sem prav vedela, kaj sem storila, sem že podpisala kupno pogodbo za nov sesalec, kompleten z vsemi posebnimi dodatki, za 160 dolarjev, plačljivih v majhnih obrokih.

Ko sem zvečer to priznala Miltonu, ni rekel niti besedice. Spet me je le tako čudno pogledal po strani, prav tako, kot zadnjih nekajkratov. In lahko mi verjamete, poročnik, na njem nisem opazila ničesar posebnega. Res ne. Čudila sem se le, da mi ni spet bral levitov. Na to sem bila že priprvaljena.

Moralo bi se mi zdeti sumljivo, da Milton ni vzrojil. Morala bi opaziti, da je bila to le tišina pred viharjem. Toda bila sem tako vesela, da ni bilo hrupa — da sploh nisem naprej razmišljala o tem. In zdaj se je davi zgodila ta nesreča . . .«

»Aha«, je zamrmral poročnik. »Zdaj že marsikaj razumem. Toda ne še vsega. Kar bi še rad vedel, je: kaj je bilo neki tisto, kar je vaš mož iztrgal iz časopisa? Kakšno sporočilo ga je moglo tako razburiti? Biti je moralo nekaj takega, kar mu je dalo misel, da vas ustreli.«

»Ne vem«, je rekla Hanley preprosto. »Davi sploh nisem utegnila pogledati v časopis. Toda biti je moralo že kaj posrečenega, če je Miltona tako pognalo.«

»Imate časopis še tam?«

»Da. Ležati mora tam nekje.«

»Harry!« je poklical poročnik. In še enkrat »Harry!«, dokler ni brkati mladi policist pomolil glave v sobo. »Ja, gospod?«

»Harry!« je ukazal poročnik. »Prebrskajte hišo in poiščite časopis, današnji mislim. Iz njega je nekaj iztrgano. In potem pojdite do kioska na vogalu in mi prinesite izvod iste številke. Če bomo obe primerjali, bomo slednjič le izvedeli, kaj je Milton Hanley iztrgal iz svojega izvoda.«

»Gotovo, gospod«, je rekel policist in se odpravil na delo.

»Kaj je torej?« se je radovedno pozanimala gospa Hanley.

»Mali oglas, gospa«, je odvrnil poročnik. »Oglas trgovine s športnimi potrebščinami. Piše:

Enkratna priložnost!

Revolverji poceni naprodaj: cena — namesto dosedanjih 18.85 dolarjev navzgor — zdaj le še 9.85 dolarjev. Kupite, dokler traja zaloga!«

Ruski pregovori

- **Izogibaj se kozla od spredaj, konja od zadaj, zlega človeka pa od vseh strani.**
- **Ne preklinjaj vina, preklinjaj slo po vinu.**
- **Vljuden otrok ne toži, vljuden otrok nič ne dobi.**
- **Poševnemu očesu se zdi tudi ravno krivo.**
- **Če je komu vode škoda, tudi kaše ne more skuhati.**
- **V svojem gnezdu se ima vsak ptič za orla.**
- **Lepo bel obrazek, lepo majčken tudi razum.**
- **Nimam glave samo zaradi kape.**
- **Ne dela položaj človeka, ampak človek dela položaj.**
- **Ne zmerjaj zrcala, če imaš spačen obraz.**
- **Oči bolje slišijo kot ušesa.**
- **Kdor se boji nesreče, tudi sreče ne bo videl.**
- **„Nemara" in „bržkone" sta si brata. „Nemara zvije vrv in „bržkone" zaveže zanko.**

STARA JAPONSKA ZGODBA

Žvenket za prasket

V tempeljski ulici v Kjotu sta živela dva soseda, ki sta imela vsak na eni strani ulice svojo trgovino. Eden je dokaj premožen, celo bogat, so vedeli povedati ljudje, varčen in skop pa tako, da bi olupil kamen — kot pravi pregovor —, če bi imel kaj od tega. Drugi je prodajal ribe in je bil v vsem okolišu znan po tem, da jih zna imenitno pripraviti. Ni je bilo dobrote, ki bi se dala primerjati z njegovimi pečenimi jeguljami. Zato je bila njegova prodajalna vedno polna in od zgodnjega jutra do poznega večera je obračal nad ogljem ribe na bambusovih palčkah in pekel jegulje na prasketajočem oglju ali pa jih dušil v čudovito začinjeni sojni omaki.

Trgovec z one strani ulice je preudarjal koliko bi lahko prihranil, če izrabi to vabljivo sosedstvo v svojo korist. In ker je skopost iznajdljiva, je kmalu iztuhtal, kaj mu je storiti. Ko je prišel čas kosila, je vzel lonček z rižem in šel v sosedovo ribarnico, kar tako na prijateljski obisk, sedel k pekaču z ribami in poželjivo vdihaval ribji duh in oljne izparine, medtem ko je s palčkami nosil v usta zalogaje riža. To mu je zabelilo kosilo in bil je tako sit, kot bi zares jedel k rižu ribe. Glavno, da so bili stroški prihranjeni.

Tako je delal dan na dan, dokler mu ni uživanje ribjega duha postalo neizogibno potrebna navada. Slednjič je to opazil tudi mojster ribar in sklenil zahtevati od soseda plačilo. Napisal je račun za toliko in toliko mesecev hrane za sosedov nos po večkrat na dan in ga odnesel trgovcu v njegovo trgovino. Ta ga je sprejel z vljudnim nasmehom, prebral zahtevo, tehtno pokimal in zaklical ženi, naj mu prinese blagajno. Vzel je iz nje nekaj prgišč zlatnikov in srebrnikov različne vrednosti, jih vrgel v skledo in jo močno stresel, da je denar v njej žvenketal in cvenketal. Potem se je dotaknil računa s pahljačo, se globoko priklonil in dejal: »S tem bi bilo plačano. Zdaj sva si bot.«

»Kako?« je začudeno vzkliknil trgovec z ribami. »Nočeš mi plačati računa?«

»Na noben način,« se je glasil odgovor. »Ti si mi zaračunal duh tvojih jegulj, jaz pa ti plačam s cvenketom svojega denarja. Žvenket denarja za prasket olja, moj dragi sosed!«

E. PICHLER

Stric iz Amerike

Maks je že na prvi pogled spoznal starega moža v ponošeni obleki, ki je pozvonil na stanovanjskih vratih.

„Stric Henrik?" je zajecljal. „Je li mogoče? Petnajst let smo te imeli že za mrtvega!"

„Da, stric Henrik", je odgovoril stari mož z jokavim glasom. „Ali lahko vstopim?"

„Seveda, seveda, kar pridi!"

„Kako vam gre?" je vprašal stric. „Kako je tvoji ženi? Imata otroke?"

„Otrok nimava, stric. Klari je dobro. To bo napravila oči, ko se vrne. Šla je nakupovat. Toda, — kako se pa tebi godi, stric?"

„Kaj ne vidiš tega na meni?" je vprašal starček. „Slabo mi gre, nasitil sem se Novega sveta. Rad bi v domovini umrl, zato sem spet tu!"

„No, seveda," je pokimal nečak. Posadil je strica v naslonjač. Hipoma ga je spreletel sum. Razen njega, nečaka, nima stric nobenih sorodnikov in išče sedaj pri njem zadnje zatočišče. Tu bi mu bil dober nasvet kaj potreben . . .

Maks je vstal. „Skuhal ti bom kave, stric Henrik," je dejal, da je imel vzrok oditi iz sobe. Mora zadevo premisliti, predno se odloči. Stric bo gotovo kmalu prišel s tem na dan.

Ko je nalival vrelo vodo v vrč za kavo, ga je nenadoma spreletela misel: „Kaj pa, če se stric le pretvarja? Že večkrat se je pripetilo, da je iz Amerike prišel bogat stric in se delal berača, da bi tako svoje dediče preizkusil".

Zažvižgal je predse. Mora se o tem prepričati in to prav kmalu. Čemu pa ima prijatelja, detektiva. Harald bo to vse poizvedel, tačas pa bo on, Maks, ravnal s tricem nevtralno in prijazno.

„Pozdravljen v domovini", je patetično vzkliknil, ko sta nesla prvič čaše vroče kave k ustom.

Ko je prišla Klara, ji je bilo, kot bi padla iz oblakov na trda tla. Maks pa je brž našel trenutek, da je na samem govoril z njo.

Zvečer sta pripravila stricu mehko ležišče na zofi . . .

Detektiv Harald je dobro opravil svojo nalogo. Po štiriindvajsetih urah je Maks vedel, da igra stric komedijo. V Palast-hotelu je imel v najemu celo vrsto sob. Držal si je služabnika in dajal kneževske napitnine.

Ko je stric Henrik že tri noči prespal na zofi, je Maks ujel ugoden trenutek, da razčisti položaj.

„Stric, kaj ne bi hotel ostati za vedno pri nama?"

Stric Henrik je napravil velike oči in vprašal: „Pa bi vidva sprejela to breme?"

„To vendar ne bi bilo breme. Prisrčno si nama dobrodošel in veseliva se, imeti te pri sebi."

Stricu sta spolzeli dve debeli solzi po licih: „Zelo sem vama hvaležen, a to vendarle ne gre. V tem majhnem stanovanju . . ."

„Toda prosiva te stric!"

Ne, ne govorita mi o tem, iz tega ne bo nič".

„Kako pa naj bi bilo?"

„Jaz — jaz si bom poiskal kakšno delo, otroka moja. Dve, tri leta bom že še zdržal in potem sem si toliko prislužil, da me sprejmejo v kakšen dom za onemogle."

Maks je stopil ženi na nogo. Ona ga je razumela.

„Za kaj pa naju imaš stric", je razburjeno dejala. „Tega ne bova dopustila. Nikoli! Saj imava nekaj prihrankov in mislim, da sva si z Maksom v tem edina. Če stric zares neče biti pri nama, potlej je samoumevno, da mu midva poiščeva primerno in udobno zatočišče za stara leta v prvovrstnem domu za ostarele.

„Prosim, stric, ne protivi se! Klara ima popolnoma prav. In da veš, kako resno misliva s tem, bom takoj storil potrebne korake. Slučajno poznam upraviteljico enega najboljših zavodov za ostarele. Takoj jo pokličem in vprašam, kdaj lahko prideš."

Maks je odšel k telefonu in namenoma dolgo iskal številko. Kajti sedaj bi bil pa že čas, da pride stric z barvo na dan.

Stric Henrik je le molčal. „No, prav," si Maks misli. „Pri svojem premoženju si pač lahko privošči šalo. Pa naj jo ima!"

Čez deset minut telefonskega razgovora je bil stric do smrti sprejet v zavod. Treba je bilo le še pogodbo podpisati in izpolniti ček.

Stric Henrik je bil poln hvale. Drugi dan je Maks izročil upravnici doma za onemogle podpisan ček z vsoto, ki bo stricu omogočila lep življenjski večer v miru in brezskrbnosti.

Klara pa je storila še več. Stisnila je stricu 200 frankov v roke, da si kupi novo obleko. Da proslavijo ta dan, je še prinesla steklenico vina stricu na čast.

Naslednji dan je šel stric, ne da bi kaj povedal, v Palast-hotel. Tam je plačal sobe in odpustil služabnika.

„Kako prav mi pride Klarin denar," se je muzal pri sebi, „drugače moji prihranki skoro ne bi zadostovali, da plačam to komedijo!"

Stric se je preselil v dom za onemogle. Maks in Klara pa sta detektivu Haraldu do smrti odpovedala prijateljstvo.

Največja katastrofa zadnjih sto let širom naše dežele

(Nadaljevanje s 4. strani)

Ponoči na soboto se je končno zjasnilo. Ko je zjutraj z jasnega neba posijalo sonce, so se koroške reke ogrnile z odejo megle, kakor da bi hotele zakriti pustošenje in gorje, ki so ga nosile že tretji dan. Medtem ko se je prebivalstvo Zgornje Koroške lahko nekoliko oddahnilo, da je najhujše mimo, se je pričela kazati

v Beljaku in po Rožu nevarnost novih katastrof

● V Beljaku je Drava narasla na 6,06 metra višine, kar v zgodovini mesta še ne pomnijo. S tem je prišel v nevarnost tudi novi dravski most med železniško postajo in glavnim trgom, da ga sila vode, ki je pljuskala že preko njega, poškoduje in onesposobi za promet. Njegovi tečaji so že bili pod vodo.

● Tudi po Rožu je pričela Drava preplavljati nove predele. V veliki nevarnosti je bilo gradbišče elektrarne na Bistrici v Rožu, usoda Humperškega mostu pa je bila že v prvih opoldanskih urah zapečatena. Navzlic temu reševalne ekipe orožništva, gasilcev in vojaščine niso oklevale in so ga do zadnjega branile pred porušenjem. Ob 14,07 uri sta se zrušila njegova srednja stebra in v sekundah se je njegov južni del zgrudil v podivjano Dravo. Z njim je padlo v vodo nad 20 vojakov, gasilcev in orožnikov ter boroveljski podžupan Hans Richter. Slednji je utonil v dravskih valovih, z njim pa tudi mladi gasilec Manfred Wernig.

Število smrtnih žrtev tega neurja je s tem na Vzhodnem Tirolskem in Koroškem naraslo na 14 oseb.

● V popoldanskih urah je Drava po Rožu še vedno naraščala. Vodomer pri Aninem mostu je njeno višino kazal že s 7 metri. Most, ki je bil za promet zaprt že od petka naprej, je bil v nevarnosti, da ga doleti ista usoda, kot je doletela humperškega. Ob šestih zvečer je pod pritiskom popustil njegov srednji steber in most je dobil nevarne usedline. K sreči je pričela Drava že upadati tako, da se ni zrušil, marveč je ostal le težko poškodovan.

○

V nedeljo so končno le prenehala poročila o novih katastrofah po naši deželi, ki so se prej tri dni vrstila od ure do ure. Voda se je pričela stakati spet v struge rek, za seboj pa je pustila škodo strašnega obsega. Začelo se je delo obnove, ki bo samo na Koroškem stalo več sto milijonov šilingov in ki bo marsikje trajalo mesece in leta.

Katastrofa, ki je za nami, je v času najhujše stiske solidarno združila vse sloje prebivalstva in vse faktorje našega družbenega življenja v skupno akcijo. Posebno so se v tej akciji izkazali gasilci, orožništvo in vojaščina, ki so se zgledno odzvali krikom iz opustošenih vasi, mest in dolin ter prihiteli na pomoč, tvegajoč svoje življenje. Na stran trpečega prebivalstva pa so se postavili tudi vsi politični činitelji v deželi in državi, ki so bili vedno tam, kjer je bila nevarnost največja in ki so na licu mesta skrbeli za dodatno pomoč in reševalno službo.

Ta solidarnost bo potrebna tudi v naslednjih tednih in mesecih, ko bo treba čimprej odpraviti škodo in obnoviti, kar je bilo porušenega. Tudi to delo bo mogoče opraviti le z združenimi močmi, pri čemer bo potrebna pomoč vseh in vsakogar v deželi. Najučinkovitejša in najbolj potrebna bo pomoč v denarju. Deželna in zvezna vlada sta pozvali prebivalstvo k prostovoljnim prispevkom. Deželna vlada je v ta namen odprla pri deželnem hipotečnem zavodu pod štev. 15.010 poseben konto „Kärntner Nothilfswerk". Prispevke na ta konto pa sprejemajo tudi vsi občinski uradi in okrajna glavarstva v deželi.

Ne odlašajmo s svojim prispevkom in če bo še tako skromen. Pregovor „kdor hitro pomaga, dvakrat pomaga" naj nas pri tem enako vodi, kot pregovor „zrno k zrnu pogača — kamen na kamen palača".

Iz Celovca v Rož

uveden zasilni promet

Ker je bil med poplavami prejšnjega tedna uničen tudi Humberški most čez Dravo in s tem prekinjen cestni promet med Celovcem in Rožem, so avstrijske železnice z veljavnostjo od 8. septembra uvedle zasilne prometne zveze na dosedanjih avtobusnih progah Celovec—Rož. Iz Celovca do Svetne vasi vozijo namesto avtobusov vlaki, ki imajo potem avtobusno zvezo do Borovelj oz. do Podgorij.

Podrobno bomo o novi ureditvi poročali v prihodnji številki našega lista.

Ta teden vam priporočamo:

Za začetek šolskega leta

- **ABC,** čitanka za prvi razred dvojezičnih ljudskih šol na Koroškem, 120 str., ilustr. ppl. 23.80 šil.
- **NAŠ DOM,** berilo za dvojezične ljudske šole na Koroškem, 136 str., ilustr., ppl. 18 šil.
- **LEHR- UND ÜBUNGSBUCH** der slowenischen Sprache, slovensko-nemška vadnica za glavne in srednje šole, 128 str., ilustr., ppl. 30 šil.
- Bajec-Kolarič-Rupel: **SLOVENSKA SLOVNICA,** druga popravljena izdaja, 352 str., ppl. 35 šil.
- France Tomšič: **NEMŠKO-SLOVENSKI SLOVAR,** 992 str., pl. 130 šil.
- France Tomšič: **SLOVENSKO-NEMŠKI SLOVAR,** 952 str., pl. 100 šil.
- Janko Kotnik: **SLOVENSKO-NEMŠKI** in **NEMŠKO-SLOVENSKI SLOVAR,** (Langenscheidtov žepni slovarček) 400 str., 27 šil.
- **SLOVENSKI PRAVOPIS,** slovar, pravorečje in pravopis, 1056 str., polusnje 175 šil.
- Janež-Ravbar: **PREGLED SLOVENSKE KNJIŽEVNOSTI** od prvih zapiskov do sodobnih pisateljev, 400 str., ilustr., ppl. 36 šil.
- Marija Jalen: **SPOZNAVAJMO SLOVENSKI JEZIK,** jezikovna vadnica za osnovne šole, 160 str., ilustr., br. 20 šil.
- Francka Varl: **NAŠI KNJIŽEVNIKI IN NJIHOVA DELA,** učbenik jugoslovanskih književnosti, 160 str., ilustr., br. 21 šil.
- Stanko Janež: **VSEBINE SLOVENSKIH LITERARNIH DEL** najbolj znanih pesnikov in pisateljev, 412 str., ppl. 56 šil.
- **MLADINA POJE,** pesmarica za koroško mladino, 126 str., ppl. 26 šil.
- Janko Kotnik: **SLOVENSKO-ITALIJANSKI SLOVAR,** 896 str., pl. 130 šil.
- Fran Bradač: **SLOVENSKO-LATINSKI SLOVAR,** 348 str., pl. 26 šil.
- **SRBOHRVAŠKO-NEMŠKI** in **NEMŠKO-SRBOHRVAŠKI SLOVAR,** (Langenscheidtov žepni slovarček) 368 str. 26 šil.
- Rudolf Južnič: **LATINSKA VADNICA** za gimnazije, 236 str., br. 24 šil.
- Janez Tomšič: **SPOZNAVAJMO NARAVO,** za 4. razred osnovnih šol, 192 str., ilustr., br. 18 šil.
- Bogdan Uratarič: **SPOZNAVAJMO NARAVO,** za 5. razred osnovnih šol, 112 str., ilustr., br. 18 šil.
- Uratarič-Krečič: **SPOZNAVAJMO NARAVO,** za 6. razred osnovnih šol, 176 str., ilustr. br. 18 šil.

Knjige lahko naročite tudi po pošti. Plačilo možno v obrokih.

»Naša knjiga«, Celovec, Wulfengasse

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 20.00, 22.00

Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.55 Kmečka oddaja — 6.00 Pestro mešano — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.03 Za gospodinjo — 11.10 Ljudske viže — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.00 Opoldanski zvonovi — 12.40 Deželna poročila — 13.05 Opoldanski koncert — 14.00 Objave — 14.55 Posebej za vas — 16.00 Glasba zate — 16.55 Kulturna poročila — 17.00 Popoldanski koncert — 18.45 Pestro mešano — 18.55 Lokalni šport — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila.

Sobota, 11. 9.: 8.05 Domači vrt — 8.45 Domača književnost — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 Aelia, žena Norika — 16.00 Iz naše knjige za goste — 18.00 Kulturni razgledi — 18.25 Kjer pojejo, tam ostanemo — 19.10 Odmev časa — 20.15 Dopustnik, pripovedka — 20.45 Dunajski filharmoniki — 22.25 Plesna glasba.

Nedelja, 12. 9.: 8.05 Kmetijska oddaja — 9.05 Favoriti popevk — 12.45 Ogledalo mestnega gledališča — 13.45 Iz domačih krajev — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Križem po svetu, križem skozi čas — 18.05 Koncert ljudskih pesmi — 19.00 Nedeljski šport — 20.10 Strah, pripovedka — 20.45 Korajžnost je vedno dobra, humoristična oddaja.

Ponedeljek, 13. 9.: 8.00 Inozemske narodne pesmi — 8.15 Beli golob ponoči, roman — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Koroški knjižni kotiček — 18.15 Tisk in gospodarstvo — 18.35 Oddaja zveznega mladinskega krožka — 20.15 Vsakdanji problemi pod lečo — 20.30 Koroška lovska ura — 21.15 Operetni koncert.

Torek, 14. 9.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 11.00 Goreča goščava, roman — 15.30 Moj oče je mali kmetič — 15.45 Iz kulturnega dela dežele — 17.30 Otvoritev četrtega zasedanja Vatikanskega koncila — 18.00 Oddaja deželnega glavarja — 18.35 Čuda, ki nas obdajajo — 19.00 XY ve vse — 20.15 Vsa bogastva sveta.

Sreda, 15. 9.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 11.00 Goreča goščava — 15.30 Zborovske pesmi — 15.45 Iz delavnic za glasbeno vzgojo — 18.00 Morebiti me ne boš hotel — 18.15 Pomoč potrebuje vsak — 18.30 Znanstvena govorilna ura — 20.15 Orkestralni koncert — 21.00 V spomin Antona Webrna.

Četrtek, 16. 9.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 11.00 Goreča goščava — 15.15 Ura pesmi — 15.45 Peter Handke, koroški avtor — 18.00 Koroška kulturna poročila — 18.20 Oddaja za delavce — 18.35 Mladinska oddaja — 19.00 XY ve vse — 20.15 Reportaža — 21.00 Zveneča alpska dežela — 22.15 Pesem prerije.

Petek, 17. 9.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 11.00 Goreča goščava — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Kulturno ogledalo — 18.00 Koroške pihalne godbe — 18.35 Kaj pravi industrija — 20.15 Ne jezi se, marveč se smej — 21.00 Slavnostni tedni v Helsinkih — 22.15 Koncert dunajskih filharmonikov.

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 10.55, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.

Sobota, 11. 9.: 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.30 Otroška ura — 9.45 Ti in žival — 13.20 Odmev iz Avstrije — 14.40 Tehnični razgledi — 16.00 Za delovno ženo — 17.10 Ali sem sposoben za svoj poklic — 18.30 Ekumenski koncil — 19.10 Oddaja zveznega kanclerja — 19.30 Velika šansa — 20.15 Avstrijska hitparada — 22.20 Ura solistov.

Nedelja, 12. 9.: 8.15 Kaj je novega — 9.00 Operni koncert — 10.00 Tedensko ogledalo inozemskega tiska — 13.10 Za avtomobiliste — 14.30 Beli golob ponoči, roman — 15.00 Vsak dan ni žegnanje — 18.00 Mednarodna radijska univerza — 19.10 Teden dni svetovnih dogajanj — 19.30 Melodije za nedeljski večer — 20.30 Lepe viže, lepi glasovi — 21.15 Razprodaja v Avstriji, reportaža.

Ponedeljek, 13. 9.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.00 Stvaritve velikih mojstrov — 13.30 Za prijatelja oper — 14.35 Ansambel Pepi Naar — 16.00 Otroška ura — 17.25 Razgovor o knjigah — 17.40 Ženska oddaja — 19.30 Slavnostne igre v Bayreuthu — 22.20 Panorama sveta.

Torek, 14. 9.: 8.20 Da, to je moja melodija — 9.00 Stvaritve velikih mojstrov — 13.30 Pomembni orkestri — 14.35 Literarni portret — 16.00 Esej v našem času — 17.25 Znanje za vse — 19.30 Poleti z nami — 20.30 Ekskurzija v svet operete — 21.30 O tem lahko govorimo — 22.15 Dela, ki jih redko slišimo.

Sreda, 15. 9.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.00 Stvaritve velikih mojstrov — 13.20 Teden pri Združenih narodih — 13.30 Za prijatelja oper — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 16.00 Izpodbijanje in tolažba — 17.25 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 17.40 Domači zdravnik — 19.30 Halo teenagerji — 20.15 Vseh devet — 22.15 Tretje znamenje.

Četrtek, 16. 9.: 8.10 Dobrodošli v Avstriji — 9.00 Stvaritve velikih mojstrov — 13.30 Glasba in družba — 14.35 Ljudska glasba — 15.35 Avstrijski komponisti — 17.25 Raziskovalci v gosteh — 17.40 Ženska oddaja — 19.30 Zveneči prt — 21.00 Hollywood — 22.15 Lirik Günther Eich.

Petek, 17. 9.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.00 Stvaritve velikih mojstrov — 13.30 Za prijatelja oper — 14.35 Ljudska glasba — 16.00 Otroška ura — 17.25 Znanje za vse — 19.30 Merlin ali ujeti tičar, slušna igra — 21.00 Iz nabiralnika za pritožbe — 21.40 Angleščina v naglici.

SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 11. 9.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

Nedelja, 12. 9.: 7.30 Duhovni nagovor — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 13. 9.: 14.15 Poročila, objave, pregled sporeda — Iz popotne torbe — 10 minut za športnike — 18.00 Za naše male poslušalce.

Torek, 14. 9.: 14.15 Poročila, objave — Pripoveduje Lebnov Franc.

Sreda, 15. 9.: 14.15 Poročila, objave — Kar želite, zaigramo.

Četrtek, 16. 9.: 14.15 Poročila, objave — Žena in dom.

Petek, 17. 9.: 14.15 Poročila, objave — Od petka do petka — Športni obzornik.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Blaž Singer; uredništvo in uprava: Celovec - Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. — Tiska Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec - Klagenfurt 2, Postfach 124.

RADIO LJUBLJANA

oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 202,4 — 202 m. UKV frekvence 88,5 — 92,9 — 94,1 — 90,5 — 97,9 MHz.

Poročila: 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.30, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen v nedeljah): 4.30 Dobro jutro — 11.00 Turistični napotki — 12.30 Kmetijska oddaja — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Popoldanski koncert — 19.05 Glasbene razglednice — 22.10 Plesna glasba.

Sobota, 11. 9.: 8.05 Domače pesmi in napevi — 9.40 Pihalne godbe — 10.15 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 12.40 Domačo viže — 14.05 Komorna glasba z vzhoda in severa — 14.35 Voščila — 15.30 Pevski zbori — 17.35 Baletna glasba — 18.15 Priljubljene popevke tega tedna — 18.45 S knjižnega trga — 20.00 Sobotni večer s plesom — 22.10 Oddaja o morju in pomorščakih.

Nedelja, 12. 9.: 8.05 Nepotrpežljivi Ibrahim, mladinska igra — 9.05 Voščila — 10.00 Še pomnite, tovariši — 12.05 Voščila — 13.30 Za našo vas — 15.05 Vedri zvoki — 15.30 Humoreska tedna — 16.00 Nedeljsko športno popoldne — 20.00 Mojstrske partiture — 21.10 Melodije raznih narodov.

Ponedeljek, 13. 9.: 8.05 Kvintet bratov Avsenik in trio Janeza Svečnika — 9.00 Za mlade radovedneže — 10.35 Naš podlistek — 12.05 Mojstri klarineta — 12.40 Šiptarske narodne pesmi — 14.35 Voščila — 15.30 Majhen koncert Slovenskega okteta — 18.45 Novo v znanosti — 20.00 Izbrali smo vam — 20.45 Simfonični koncert.

Torek, 14. 9.: 8.05 Od melodije do melodije — 9.25 Pozdravi najmlajšim — 12.40 Čez hrib in dol — 14.35 Iz Borodinove glasbene lirike — 15.30 V torek nasvidenje — 18.15 Slovenski vokalni solisti, ansambli in orkestri zabavnih melodij — 18.45 Na mednarodnih križpotjih — 20.20 Lovca na čaplje, radijska igra — 21.11 Lepe melodije.

Sreda, 15. 9.: 8.05 Zabavne melodije — 9.00 Pisan svet pravljic in zgodb — 10.30 Človek in zdravje — 12.40 Slovenske narodne — 14.35 Iz koncertov in simfonij — 15.30 Poje mešani zbor univerze iz Valparaisa v Čilu — 18.40 Naš razgovor — 20.00 Rigoletto, opera.

Četrtek, 16. 9.: 8.25 Domači zvoki — 9.25 Instrumentalne skladbe za mladino — 10.15 Popularni operni odlomki z našimi solisti — 12.40 Čez zelene trate — 14.05 Mlajši slovenski skladatelji — 14.35 Voščila — 15.30 Godbe na pihala — 18.15 Turistična oddaja — 20.00 Četrtkov večer — 21.00 Lirika skozi čas.

Petek, 17. 9.: 8.05 Jutranja zabavna glasba — 9.00 Pionirski tednik — 9.30 Slovenske narodne — 10.35 Naš podlistek — 12.40 Skozi vas — 14.35 Bach v priredbah — 15.30 Pesmi borbe in dela — 18.15 Revija zabavne glasbe — 18.45 Kulturni globus — 20.00 Lahka glasba — 20.30 Zborovske skladbe Slavka Osterca — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

TELEVIZIJA

AVSTRIJA

Sobota, 11. 9.: 15.30 Evropsko srečanje v lahki atletiki — 17.55 Kaj lahko postanem — 18.35 Kaj vidimo novega — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Zaljubljen, zmešan, a ne oženjen — 21.40 Odločitev ob svitanju, špionažni film.

Nedelja, 12. 9.: 17.03 Za mladino — 18.20 Svet mladine — 19.00 Avtomatizacija v medicini — 19.30 Aktualni šport — 20.20 Kaj naj postanem, Harry — 21.45 Beseda za nedeljo zvečer.

Ponedeljek, 13. 9.: 18.30 Tečaj francoščine — 19.00 Gitara za vse — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Vonj iz Las Vegasa — 21.20 Ekspedicijsko poročilo.

Torek, 14. 9.: 9.00 Otvoritev četrtega zasedanja Vatikanskega koncila — 18.30 Tečaj angleščine — 19.00 Pridržanje v šoli za odrasle — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Glasba za vas — 21.15 Mestni pogovori.

Sreda, 15. 9.: 11.00 Ekspedicijsko poročilo — 17.00 Mala veda o risanju — 17.30 Lassie — 17.55 Za družino — 18.30 Tečaj francoščine — 18.55 Podobe iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Zbor sveta — 20.55 Eno poletje.

Četrtek, 16. 9.: 11.03 Umetnost Donavske šole — 12.00 Komentar k časovnemu dogajanju — 18.30 Tečaj angleščine — 19.00 Športni kaleidoskop — 19.30 Čas v sliki — 20.20 Kitajski zid — 21.50 Evropa nekdaj in danes.

Petek, 17. 9.: 11.03 Stric Vanja — 18.30 Pogled v deželo — 19.00 Televizijska kuhinja — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Župnik iz Gillbacha, ljudska igra — 21.35 Kabaret.

JUGOSLAVIJA

Sobota, 11. 9.: 18.25 Otroška oddaja — 19.30 Vsako soboto — 20.00 Dnevnik — 20.30 Glasbeni kotiček — 20.40 Sprehod skozi čas — 21.10 Humoristična oddaja — 22.00 Obzornik — 22.15 Serijski film.

Nedelja, 12. 9.: 9.00 Kljukčeva teta — 9.30 Kmetijska oddaja — 19.00 Mladinska tribuna — 20.00 Dnevnik — 20.45 Glasbena oddaja — 21.45 Serijski film.

Ponedeljek, 13. 9.: 18.45 Filma za otroke — 19.15 Tedenski športni pregled — 20.00 Dnevnik — 20.40 Drama — 21.40 Jazz-festival na Bledu — 22.00 Obzornik.

Sreda, 15. 9.: 18.45 Pogumno in veselo — 19.15 Glasba na vodi — 20.00 Dnevnik — 20.30 Sodobna sovjetska lirika — 20.40 Kaleidoskop — 20.55 Danny Kayye vam predstavlja — 21.45 Obzornik.

Četrtek, 16. 9.: 18.45 Zadnji nomadi — 19.15 Glasbena oddaja — 19.45 Pošta — 20.00 Dnevnik — 20.40 Studio 13 — 21.40 Obzornik.

Petek, 17. 9.: 18.45 Malo za vsakogar, nekaj za vse — 19.00 Britanska enciklopedija — 19.15 Stara gorenjska ohcet — 20.00 Dnevnik — 20.30 Celovečerni film — 22.00 Obzornik — 22.15 Francoski kulturni film.

PEČI
ŠTEDILNIKE

v največji izbiri dobavi

Podjunska trgovska družba
bratje Rutar & Co.

Dobrla vas - Eberndorf
tel. 0-42-36 281